БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 169

3 ОКТЯБРЬ ЯКШАНБА 1954 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Бугун Тошкентда Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларининг VIII спартакиадаси очилади.

Спартакиада қатнашчиларига оташин салом!

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларининг спартакиадаси

Бугун Тошкентда Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари физкультурачиларининг саккизинчи спартакиадаси бошланади. Қозоғистон, Ўзбекистон, Туркманистон, Тожикистон ва Қирғизистон республикаларининг мингдан ортиқ энг яхши спортчилари ёшлик, эпчиллик ва мардлик намуналарини, ўзларининг жисмоний жиҳатдан чиниққанликларини, спорт соҳасида эришган муваффақиятларини, жонажон Ватанимизга, шонли Коммунистик партияга ва Совет ҳукуматига чексиз садоқатлари ва муҳаббатларини яна бир марта намойиш қиладилар.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари физкультурачиларининг спартакиадаси традицион спорт байрамларидан бири бўлиб қолди. Бу спартакиада қардош халқлар дўстлиги ва биродарлигининг, халқларимиз ўртасидаги маданий ва иқтисодий алоқалар тобора ўсиб, мустаҳкамланиб бораётганлигининг ёрқин ифодасига айланмоқда. Спартакиада кунлари Ўрта Осиё ва Қозоғистон спортчилари ўз ишларига якун ясайдилар, маҳоратларини кўрикдан ўтказадилар, янгидан-янги рекордлар қўйиш, совет спортининг шон-шуҳратини янада ошириш учун курашадилар.

Совет мамлакатида физкультура ва спорт ишлари йил сайин ривожланмоқда, рекордчилар, чемпионлар тобора кўплаб етишмоқда. Бизда физкультура ва спорт халқимизни коммунистик руҳда тарбиялашга, уларнинг жисмоний ва ма'навий кучларини ривожлантиришга хизмат қилмоқда. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг доимий ғамхўрликлари туфайли мамлакатимизда, шу жумладан Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларида физкультура ва спорт кенг ривожланди. Миллионларча йигит ва қизлар спорт блан шуғулланиб, жисмоний жиҳатдан чиниқмоқдалар, юртимизнинг муносиб кишилари бўлиб етишмоқдалар, спорт мастерлари, рекордчилари ва чемпионлари қатори йил сайин ўсмоқда.

Совет Ўзбекистонида, шу жумладан областимизда ҳам физкультура ва спорт ишлари кенг ривожланмоқда. Сўнгги йилларда юзларча спорт базалари, стадионлар, спорт майдончалари ва сув станциялари қурилди, физкультура ўқув юртлари очилди. Физкультура ва спорт халқимизнинг кундалик ва севимли иши бўлиб қолди. Саноат корхоналари, колхоз ва совхозлар, ўқув юртларида ташкил этилган физкультура коллективлари ўз атрофларига бирнеча минг йигит ва қизларни уюштирдилар. Эндиликда республикамизнинг энг яхши спортчилари мамлакатимиздагина эмас, балки Европа ва жаҳон миқ'ёсида ҳам танилмоқдалар. Спорт мастерлари Рудко, Коновалова, Жўраев, Ҳасанова ва бошқалар ана шулар жумласидандир. Ўзбекистон физкультурачиларининг энг яхши вакиллари орасида пойтахт ва область спортчилари анчагина бор.

Колхозларда «Пахтакор» кўнгилли спорт жамиятларининг ташкил этилиши қишлоқ аҳолиси ўртасида физкультура ишларини ривожлантиришга, колхозчи ёшлардан энг яхши физкультурачилар тарбиялаб етиштиришга, оммавий спорт ўйинларини кўплаб ўтказишга катта ёрдам бермоқда. Қишлоқ физкультурачилари республика мусобақаларида ғолиб чиқмоқдалар. Энг яхши колхозчи-физкультурачилар мамлакат биринчилиги учун бўлаётган мусобақаларда қатнашаётирлар.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари физкультурачиларининг спартакиадасига тайёргарлик спорт ишларини ҳартарафлама кучайтириш ва ёшларни физкультура ҳаракатига кўплаб жалб этиш шиори остида ўтди. Районлар, шаҳарлар ва область спартакиадаларида бирнеча минг киши қатнашди. Пойтахт физкультурачиларининг республика спартакиадасида қатнашган вакиллари спортнинг кўп турлари юзасидан ғолиб чиқиб, республикада биринчи ўринни олдилар. Ўзбекистон спартакиадаси вақтида республика бўйича 75 та янги рекорд қўйилди.

Ўрта Осиё спартакиадасида қатнашиш учун қардош республикаларнинг кучли физкультурачилари келдилар. Улар орасида спорт мастерлари, рекордчилар ва чемпионлар бор. Бир ҳафта давом этадиган бу спартакиадада спортнинг енгил атлётика, футбол, баскетбол, сув спорти, оғир атлётика, вело ва мото спорти, кураш, шахмат, бокс, гимнастика, теннис, чавондозлик ва бошқа бирнеча турлари юзасидан мусобақалар бўлади. Бу мусобақалар даврида спортчиларимизнинг маҳорати синовдан ўтказилади.

Республикамиз физкультурачилари Ўрта Осиё спартакиадасида бирнеча марта ғалаба қозонганлар. 1952 йилда Туркманистон пойтахтида ўтказилган спартакиадада Ўзбекистон спортчилари биринчи ўринни олдилар. Ана шу ғалабани мустаҳкамлаб қолиш, кўчма Қизил байроқни қўлдан бой бермаслик — асосий вазифа ҳисобланади. Бу эса ҳарбир спортчидан мусобақаларда усталик ва маҳорат кўрсатишни, уюшқоқлик ва аҳллик блан ҳаракат қилишни талаб этади.

Партия ва ҳукуматимиз оммавий физкультура ҳаракатини кун сайин ривожлантириш, спортнинг энг муҳим турлари юзасидан жаҳон рекордларини босиб ўтиш ва янгидан-янги муваффақиятларга эришиш вазифасини қўйганлар. Бу соҳада анчагина ютуқларга эришилди. Совет спортчилари физкультуранинг кўпгина турлари бўйича жаҳон ва Европа чемпиони номини олдилар, янги рекордлар қўйилди, спорт мастерларининг сафи ошди. Лекин шунга қарамай физкультура ва спорт ишлари ҳозирги юксак талаблар даражасида ривожланган эмас. Пойтахт ва область корхоналари, колхоз ва совхозлари, ўқув юртлари, муассаса ва қурилишларидаги физкультура коллективлари ва уларнинг секциялари етарли иш олиб бормаётирлар. Колхозлардаги «Пахтакор» спорт жамиятлари ёшларни физкультура ҳаракатига кўплаб тортиш ва улар блан мунтазам равишда иш олиб боришдек муҳим вазифа блан камдан-кам шуғулланмоқдалар. Кўпгина колхозларда спорт секциялари ишламайди, спорт базалари яхши жиҳозланмаган. Уларда мусобақалар ва турли ўйинлар тез-тез ўтказиб турилмайди.

Энг яхши физкультура коллективлари ва спорт мастерларининг қишлоқ аҳолиси блан учрашувларини ўтказиш спортни кенг меҳнаткашлар орасида пропаганда қилишда ва уларнинг физкультура ишларига қизиқишларини оширишда катта роль ўйнайди. Броқ, область, шаҳар физкультура комитетлари ва кўнгилли спорт жамиятларининг раҳбарлари бу муҳим ишга аҳамият бермай келадилар.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари физкультурачиларининг спартакиадаси спорт соҳасидаги камчиликларимизни тугатишга ва физкультура ҳаракатини ҳартарафлама ривожлантиришга катта ёрдам бериши керак. Спартакиада давомида эришилган муваффақиятларни оммалаштириш, қўйилган янги рекордлар блан халқимизни таништириш бу жиҳатдан алоҳида аҳамиятга эгадир.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларининг спартакиадаси тарихий кунларда — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 37 йиллигини ва Совет Ўзбекистонининг 30 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун қизғин тайёргарлик кўрилаётган кунларда ўтмоқда. Бу қувончли байрамларни меҳнат совғалари блан кутиб олиш учун республикамиз, шу жумладан областимиз меҳнаткашлари ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Спартакиадада ғолиб чиқиш ва рекордлар қўйиш — Ўзбекистон физкультурачиларнинг бу улуғ байрамларга муносиб совғаси бўлади.

Партия ва ҳукуматимиз халқимизни, айниқса ёш авлодни жисмоний жиҳатдан чиниқтириш ва коммунистик руҳда тарбиялаш учун барча имкониятларни яратиб берганлар. Шу мақсадда ҳар йили давлат ҳисобидан миллионларча сўм маблағ сарфланмоқда, энг яхши спорт базалари барпо этилмоқда. Партия ва ҳукуматимизнинг ана шу ғамхўрлигига жавобан физкультура ва спорт ишларини тинмай ривожлантирайлик, ёшлар орасидан кўплаб спортчилар, рекордчилар ва чемпионлар тарбиялаб етиштирайлик. Қуйи физкультура коллективларини янада мустаҳкамлаб, улар атрофига мингларча йигит ва қизларни жалб этайлик.

Область меҳнаткашлари Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари физкультурачиларининг саккизинчи спартакиадаси қатнашчиларига оташин салом йўллайдилар ва уларнинг ишларига янги муваффақиятлар тилайдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети пахта териш ва тайёрлаш юзасидан областьлар, районлар, МТС ва совхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1954 йил 20 сентябрьдан 30 сентябрьгача бўлган даврдаги якунини кўриб чиқиб **қарор қилдилар:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи Тошкент области бўйича:

а) Сирдар'ё районига (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Каримов**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Рауфов**, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ **Худойберганов**), бу район ўтган ўнкунликда пахта тайёрлашда йиллик планга нисбатан 18,1 процент ўсишга эришган ва давлат пахта тайёрлаш планини 32,6 процент бажарган, байроқ Гулистон районидан олиб берилсин;

б) Гулистон районидаги 3-нчи МТСда қолдирилсин (директори ўртоқ **Книш**, бош инженери ўртоқ **Марченко**, бош агрономи ўртоқ **Шаталин**, район партия комитетининг МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ **Назаров**) бу МТС 1 октябрьгача паркдаги пахта териш машинасининг 91 процентини ишга солган ва ўнкунликда пландаги пахтанинг 24,1 процентини юқори сифатли қилиб машинада терган.

ОБЛАСТЬ КОЛХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1954 ЙИЛ 2 ОКТЯБРЬГАЧА БЎЛГАН

МА'ЛУМОТ

(процент ҳисоби блан)

Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан	Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
Мирзачўл	1,69	34,36	**Бекобод**	1,15	22,28
Гулистон	1,82	33,23	**Пискент**	1,04	21,00
Сирдар'ё	1,71	32,61	**Бўка**	1,30	20,84
Верхне-волинск	1,87	31,14	**Ўртачирчиқ**	1,07	18,84
Калинин	1,24	26,74	**Янгийўл**	1,37	18,29
Оржоникидзе	1,68	26,34	**Октябрь**	1,28	18,05
Юқоричирчиқ	1,62	25,66	**Ўртасарой**	1,12	18,04
Чиноз	1,38	24,24	**Оҳангарон**	1,56	17,42
Ховос	1,22	23,00	**Қуйичирчиқ**	1,00	12,77
Оққўрғон	1,48	22,77	**Паркент**	0,75	11,25

Хитой Халқ Республикасининг Элчихонасида қабул маросими

1 октябрьда Хитой Халқ Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Чжан Вэнь-тянь миллий байрам. — Хитой Халқ Республикаси э'лон қилинган куннинг беш йиллиги муносабати блан қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг Ўринбосарлари М. П. Тарасов, М. Д. Чубинидзе, СССР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари И. Ф. Тевосян, СССР Министрлари С. А. Акопов, С. Ф. Антонов, П. Я. Антропов, Н. К. Байбаков, В. Г. Бакаев, И. А. Бенедиктов, Б. П. Бешчев, К. П. Горшенин, П. В. Дементьев, Н. А. Дигай, В. Г. Жаворонков, А. Г. Зверев, А. А. Ишков, И. Г. Кабанов, Н. С. Казаков, В. Д. Калмиков, А. И. Козлов, И. К. Козюля, Л. Р. Корниец, А. И. Костоусов, И. А. Лихачев, П. Ф. Ломако, Е. С. Новоселов, И. И. Носенко, А. С. Павленко, П. И. Паршин, Н. С. Рижов, С. М. Тихомиров, Д. Ф. Устинов, З. А. Шашков, Совет Иттифоқи маршаллари А. М. Василевский, В. Д. Соколовский, СССР Фанлар Академиясининг Президенти А. Н. Несмеянов, СССР Олий Судининг раиси А. А. Волин, ВЦСПС Раисининг Ўринбосари Л. Н. Соловьев, ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари А. Н. Шелепин, ТАСС Мас'ул раҳбари Н. Г. Пальгунов, «Красная звезда» газетасининг бош редактори В. П. Московский, «Труд» газетасининг бош редактори Б. С. Бурков, РСФСР Маориф министри И. А. Каиров, СССР Госплани Раисининг Ўринбосари Г. П. Косяченко, СССР Министрларининг Ўринбосарлари С. А. Борисов, И. Г. Большаков, К. К. Виноградов, А. А. Громико, В. Ф. Гарбузов, В. А. Гончаренко, И. Д. Гоциридзе, В. А. Зорин, Г. А. Караваев, С. В. Кафтанов, В. В. Кузнецов, М. Р. Кузьмин, А. С. Кузьмич, П. Н. Кумикин, А. Н. Куршев, И. И. Лебедь, М. А. Лесечко, В. В. Мацкевич, В. А. Никифоров, Д. В. Павлов, Н. Ф. Песчаний, Д. А. Рижков, И. Ф. Семичастнов, К. Я. Сергейчук, В. Н. Столетов, М. В. Хруничев, А. И. Шахурин, Авиация маршали П. Ф. Жигарев, Авиация маршали Н. С. Скрипко, Армия генераллари К. С. Москаленко, В. В. Курасов, М. С. Малинин, генерал-полковник Ф. Ф. Кузнецов, Чет эллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамияти Правлениеси Раисининг биринчи Ўринбосари В. Г. Яковлев, Совет хотин-қизлари антифашистик комитетининг Раиси Н. В. Попова, СССР Славян Комитетининг раиси А. С. Гундоров, СССР Олий Совети Президиуми Секретарининг Ўринбосари А. Ф. Горкин, меҳнаткашлар депутатлари Москва область Советининг Раиси А. П. Волков, Москва Совети Раисининг Ўринбосари Н. И. Бобровников, Москва шаҳрининг коменданти генерал-майор И. С. Колесников, СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг, Ташқи Савдо Министрлигининг, СССР Мудофаа Министрлигининг, СССР Маданият Министрлигининг мас'ул ходимлари, жамоатчилик вакиллари, Москва корхоналарининг новаторлари, фан ва сан'ат арбоблари, совет ва четэл матбуотининг мухбирлари ҳозир бўлдилар.

Қабул маросимида Хитой томонидан — Элчихона маслаҳатчилари Вэнь Нин, Сюй Те-минь, Ли Тао, савдо маслаҳатчилари Лю Фан, Сюй Да-шэнь, ҳарбий атташе ёрдамчиси подполковник Ши Ся ва ХХР нинг Москвадаги Элчихонасининг мас'ул ходимлари қатнашдилар.

Меҳмонлар орасида Фавқулодда ва Мухтор Элчилар: Бирма Союзидан — М. Он, Корея Халқ-Демократик Республикасидан — Лим Хэ, Вьетнам Демократик Республикасидан — Нгуэн Лонг Банг, Польша Халқ Республикасидан — В. Левиковский, Чехословакия Республикасидан — Я. Вошаглик, Нидерланддан — Э. Т. де Маттос, Мўғулистон Халқ Республикасидан — Д. Адилбиш, Югославия Федератив Халқ Республикасидан — Д. Видич, Германия Демократик Республикасидан — Р. Аппельт, Буюк Британиядан — У. Хэйтер, Болгария Халқ Республикасидан — К. Т. Луканов, Индонезия Республикасидан — Р. Субандрио, Исроил Давлатидан — С. Эльяшив, Фавқулодда элчилар ва Мухтор Министрлар: Люксембургдан — Р. Блюм, Финляндиядан — О. Гартц, Суриядан — Ф. Эль Хани, Муваққат ишлар вакиллари: Норвегиядан — С. Экеланд, Покистондан — М. Ахмад, Венгрия Халқ Республикасидан — И. Ковач, Албания Халқ Республикасидан — С. Хайро, Афғонистондан — Абдул Қаюм, Руминия Халқ Республикасидан — Ш. Дуку, Швециядан — С. Эйлер — Шельпин, Ҳиндистон Республикасидан — П. Н. Кауль, Швейцариядан — Р. де Стуц, Даниядан — Г. Ларсен, четэл Элчихоналари ва Миссияларининг а'золари ҳам бор эдилар.

Шунингдек қабул маросимида Индонезия республикаси иқтисодий делегациясининг бошлиғи Р. Сануси, Мўғулистон Халқ Республикаси маданият арбоблари делегациясининг бошлиғи Церендорж, Вьетнам-совет дўстлиги жамияти делегациясининг бошлиғи Тран Хюи Лье ҳозир бўлдилар.

Хитой Халқ Республикасининг СССР даги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Чжан Вэнь-тянь Хитой Халқ Республикасининг ютуқлари якунларига бағишлаб нутқ сўзлади. К. Е. Ворошилов, Г. М. Маленков ва В. М. Молотов жавоб нутқлари сўзладилар.

Қабул маросими ғоят самимий вазиятда ўтди. (ТАСС).

Совет Ўзбекистонида

Суратда: Фарғона область Куйбишев районидаги 2-нчи МТС нинг универсалчиси **Б. Бойқороев** (чапда) ва «Гулистон» колхозининг давлат агрономи **М. Раҳимов** ўртоқлар Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасини тамоша қилмоқдалар.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

БАЛИҚ ОВЛАШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

МЎЙНОҚ, 1 октябрь. (ЎзТАГ). Орол денгизининг жанубий қирғоғида кузги балиқ ови қизғин бораётир. Балиқчилар ўртасида Улуғ Октябрьнинг 37 йиллигини ва Совет Ўзбекистонининг 30 йиллигини муносиб равишда кутиб олиш учун мусобақа кенг авж олди.

Қозоқдар'ё балиқ заводининг коллективи мусобақада биринчиликни сақлаб келмоқда. Коллектив балиқ овлаш йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Кайипназаров ва Байманов бошлиқ бригадалар балиқ овлаш йиллик топшириғини икки баравар ва бундан ҳам ошириб бажардилар. Улар денгизнинг жанубий қирғоғини ва балиқ тўдаларининг қайси жойларда турганини яхши ўрганиб, ҳар куни жуда кўп балиқ овламоқдалар.

Қозоқдар'ё балиқ заводининг коллективи йил охиригача мамлакатга қўшимча суратда 13 минг центнер балиқ бериш мажбуриятини олди.

Толимарон МТСининг механизаторлари биринчи терим топшириғини бажардилар

ТЕРМИЗ, 1 октябрь, (ЎзТАГ). Толимарон МТСининг механизаторлари биринчи пахта терими топшириғини Сурхондар'ё областида ҳаммадан илгари бажардилар.

Пахта териш машинасини ҳайдовчи Панжи Нормуродов ишда энг юксак унумга эришиб, «Правда» газетаси номидаги қишлоқ хўжалик артелининг далаларида ўттиз тоннадан ортиқ пахта терди. Нормуродов ҳар гектардан териб олинадиган пахта миқдорини бир центнер оширди. Рулевик бунга машинадан жуда яхши фойдаланиш йўли блан эришди.

Илғор механизаторлар ҳосил йиғимтеримида мавсум топшириғини икки ҳисса ошириб бажариш мажбуриятини олди.

Хитой Халқ республикасининг беш йиллигига бағишланган виставкалар ва суҳбатлар

АНДИЖОН, 1 октябрь. (ЎзТАГ). Область меҳнаткашлари шонли кунни — Хитой Халқ Республикаси э'лон қилинганининг беш йиллигини кенг нишонладилар. Саноат корхоналарида, колхоз ва совхозларда юзларча агитаторлар Коммунистик партия раҳбарлиги остида янги ҳаёт қураётган улуғ хитой халқининг ажойиб муваффақиятлари тўғрисида суҳбатлар ўтказмоқдалар ва материаллар ўқиб бермоқдалар.

Шаҳар меҳнаткашлари область кутубхонасининг қироатхона залида Хитой Халқ Республикасининг беш йиллигига бағишлаб очилган виставкани зўр қизиқиш блан тамоша қилмоқдалар. Виставкага янги Хитой қурилишида эришилган муваффақиятларни акс этдирадиган кўп материаллар, — брошюралар, мақолалар ва фотоҳужжатлар қўйилган.

Тинчлик ва халқлар хавфсизлиги манфаатларини кўзлаб

Тинчлик ва халқаро ҳамкорлик сиёсати принципларига содиқ бўлган Совет Иттифоқи тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун изчиллик блан кураш олиб бормоқда. Совет Иттифоқи атом уруши хавфининг олдини олишга, қурол-яроғларнинг камайтирилишини та'минлашга ва коллектив хавфсизликнинг амалий системасини вужудга келтиришга қодир бўлган жиддий ва самарали тадбирларни илгари сурмоқда.

Совет ҳукумати кейинги йилларда ана шу олижаноб мақсадларни амалга оширишга қаратилган тадбирларни кўришни кўп марта таклиф этди. Атом проблемаси тўғрисидаги Совет-Америка музокаралари юзасидан яқинда э'лон қилинган ҳужжатлар Совет Иттифоқининг мавжуд ихтилоф ва қийинчиликларга қарамай, атом проблемасини атом уруши хавфининг олдини олишга ва атом энергиясидан тинчлик ҳамда тараққиёт мақсадлари учун фойдаланишга ёрдам берадиган тарзда ҳал этишга эришиш учун астойдил ҳаракат қилаётганлигини бутун дун'ёга яна бир марта кўрсатди.

Ҳозирги вақтда барча мамлакатлардаги жамоатчиликнинг э'тибори Совет Иттифоқининг қурол-яроғларни камайтириш ва атом, водород қуролини ҳамда ялпи қирғин қуролларнинг бошқа турларини тақиқлаш масаласи юзасидан халқаро конвенция (шартнома) тузиш тўғрисидаги янги таклифига қаратилган. Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги совет делегациясининг бошлиғи А. Я. Вишинский 30 сентябрьда ана шу таклифни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг муҳокамасига тақдим этди.

Совет Иттифоқи делегацияси резолюцияси проектида бундай дейилади: «Бош Ассамблея БМТнинг қуролсизланиш комиссиясига тинчликни ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш мақсадини ўз олдига қўйган ва атом, водород қуролини ҳамда ялпи қирғин қуролларининг бошқа турларини тақиқлашни ва бу қуролларни давлатларнинг яроғ-аслаҳалари қаторидан чиқариб ташлашни, қурол-яроғларни жиддий суратда камайтиришни ҳамда бу қарорларнинг амалга оширилиши юзасидан халқаро контроль ўрнатишни кўзда тутган халқаро конвенция (шартнома) проектини ишлаб чиқиб, Хавфсизлик Кенгашининг тасдиқига тақдим этишни топширади. Бу масалада Франция ва Англиянинг 1954 йил 11 июньдаги таклифлари асос қилиб олинсин».

Мазкур конвенция ўз ичига олиши лозим бўлган асосий низомлар айни бир вақтда қуйидаги тадбирларни амалга оширишни ҳам кўзда тутади.

Давлатлар ўз қурол-яроғларини, қуролли кучларини ва давлат бюджетларидан ҳарбий эҳтиёжларга ажратиладиган маблағларни олти ой (ёки бир йил) мобайнида келишилган нормаларнинг 50 проценти миқдорида камайтирадилар. Қурол-яроғлар ва қуролли кучлар 1953 йил 31 декабрьгача бўлган қурол-яроғлар ҳамда қуролли кучлар даражасига қараб қисқартирилади. Чиқариладиган маблағлар 1953 йил 31 декабрьда тамом бўлган йил мобайнида ҳарбий эҳтиёжларга қилинган харажатлар даражасига қараб қисқартирилади. Қурол-яроғ ва қуролли кучларни қисқартиш юзасидан олинган мажбуриятларнинг давлатлар томонидан қандай бажарилаётганлигини кузатиб туриш мақсадида Хавфсизлик Кенгаши ҳузурида халқаро мувақкат контроль комиссия тузилади. Бу комиссия қурол-яроғларни ҳамда қуролли кучларни камайтириш юзасидан белгиланадиган тадбирлар қандай амалга оширилажаги тўғрисидаги зарур ма'лумотларни давлатлардан талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлади.

Юқорида кўрсатилган тадбирларни тўлиқ амалга ошириш юзасидан айни бир вақт ичида шундан кейинги тадбирларни юзага чиқариш кўзда тутилади: давлатлар олти ой (ёки бир йил) мобайнида ўз қурол-яроғларини ва қуролли кучларини ҳамда ҳарбий эҳтиёжлар учун давлат бюджетидан ажратиладиган маблағларни келишилган нормаларнинг қолган 50 проценти миқдорида камайтирадилар; атом, водород қуролини ва ялпи қирғин қуролларининг бошқа турлари тамомила тақиқланади, ана шу қурол турларини ишлаб чиқариш тўхтатилади ҳамда бу қуроллар давлатларнинг қурол-яроғлари қаторидан тамомила чиқариб ташланади; мавжуд атом материалларининг ҳаммасидан фақат тинчлик мақсадларидагина фойдаланилади. Ялпи қирғин қуролларини тақиқлаш тадбирлари қурол-яроғ ҳамда қуролли кучларни қисқартиш тадбирларининг юзага чиқарилишидан кечиктирилмай тўлиқ амалга оширилиши керак, шу блан бирга, қурол-яроғлар ҳамда қуролли кучлар ва ҳарбий эҳтиёжлар учун ажратиладиган маблағлар келишилган нормаларнинг қолган 50 проценти миқдорида камайтирилабошлаши бланоқ, атом ва водород қуролини ишлаб чиқариш дарҳол тўхтатилади.

Совет таклифлари атом, водород қуролини ва ялпи қирғин қуролларининг бошқа турларини тақиқлаш, қуролларнинг ана шу турларини ишлаб чиқаришни тўхтатиш ва уларни давлатларнинг қурол-яроғлари қаторидан чиқариб ташлаш тўғрисидаги ҳамда қурол-яроғларни, қуролли кучларни ва ҳарбий эҳтиёжлар учун чиқариладиган маблағларни камайтириш тўғрисидаги конвенциянинг бажарилиши юзасидан контроль ўрнатиш мақсадида доимий халқаро органни вужудга келтиришни кўзда тутади. Бундай халқаро орган контрольни амалга ошириш, шу жумладан, доимий асосда ва барча давлатларнинг мазкур конвенцияни бажаришларини та'минлаш учун зарур бўлган ҳажмда инспекция ўтказиш ҳуқуқига эга бўлади.

Бош Ассамблея муҳокамасига тақдим этилган таклифлар Совет Иттифоқининг тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун кураш ишига янгидан қўшган катта ҳиссасидир. Бу таклифлар Совет Иттифоқининг барча мамлакатларда яшовчи халқларнинг ҳаётий манфаатларига тааллуқли бўлган энг муҳим проблемалар юзасидан сўзда эмас, балки амалда халқаро битим тузишга интилаётганлигини яна бир марта кўрсатади.

Совет резолюцияси проектида айтилишича, Франция ва Англиянинг 1954 йил 11 июньда тақдим этган таклифлари Совет Иттифоқи томонидан таклиф этилган халқаро конвенцияга асос қилиб олинди. Франция ва Англия давлатлари БМТ қуролсизланиш комиссияси кичик комитетининг Лондонда бўлиб ўтган мажлислари давомида ана шу таклифларни илгари сурган эдилар. Совет Иттифоқи бу блан ана шу комиссияни бошиберк кўчадан чиқариш йўлида олға қараб қадам қўяди. Ғарб давлатларининг позицияси натижасида бу комиссия ўз ишида бошиберк кўчага кириб қолган эди. Ялпи қирғин қуролларини тақиқлаш ва қурол-яроғларни камайтириш блан боғлиқ бўлган энг муҳим халқаро проблемаларнинг ижобий тарзда ҳал этилиши ғарб давлатларининг яхши ниятда бўлишларига боғлиқ эканлиги эндиликда ҳарбир кишига аён бўлиб қолди.

Кейинги вақтларда ғарб давлатларининг юқори мансаблардаги вакиллари ўзларининг «яхши ниятда эканликлари» тўғрисида жуда кўп гапираётганликларини та'кидлаб ўтмай бўлмайди. АҚШнинг давлат секретари Даллес яқинда, я'ни 23 сентябрьда Бош Ассамблеяда нутқ сўзлаб, АҚШ «умумий тинчликни ўрнатиш мумкин эканлигига ишонади», «қуролланишнинг оғирлигини камайтиришни астойдил истайди», атом энергиясидан тинчлик манфаатларида фойдаланиш тарафдоридир ва ҳоказо, деб да'во қилди.

Аммо, бундай баёнотлар АҚШдаги раҳбар арбобларнинг амалий ишларига тўғри келмайди. Даллес Бош Ассамблеяда нутқ сўзлаганидан беш кун кейин тўққиз давлат конференциясида қатнашиш учун Лондонга келди ва маш'ум «Европа армияси»ни вужудга келтириш планлари барбод бўлганидан кейин Ғарбий Германия қасосчиларини қайтадан қуроллантиришнинг янги йўлларини шошилинч равишда қидираётган кучларга Лондонда етакчилик қилганлиги ҳаммага аёндир.

Шу нарса тамомила равшанки, Ғарбий Германия қасосчиларини қайтадан қуроллантириш, агрессив блокларни ва бошқа мамлакатларнинг чегаралари яқинида ҳарбий базалар системасини вужудга келтириш йўли блан эмас, балки барча мамлакатлар учун мақбул бўлган ва ўзаро келишилган қарорларни қидириб топиш йўли блан халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш, тинчлик ва хавфсизликни та'минлаш мумкин.

Совет Иттифоқи ҳал этилмаган проблемалар юзасидан бир қарорга келиш учун реал имкониятлар борлигига астойдил ишонади. Аммо, давлатларнинг суверен тенглиги принципига ва бошқа давлатларнинг ишларига аралашмаслик, давлатларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ўзаро ҳурмат қилиш ҳамда олинган халқаро мажбуриятларни бажариш йўли блангина бунга эришиш мумкин.

Бош Ассамблеяда илгари сурилган совет таклифлари ана шу шартларга жавоб беради. Совет делегацияси бу таклифларни тақдим этиб, мазкур таклифлар БМТнинг атом қуролидан фойдаланиш хавфига қарши курашда, зўр бериб қуролланишга қарши курашда, янги уруш хавфига қарши, тинчлик учун ва халқлар хавфсизлиги учун курашда ўз бурчини бажаришига ёрдам берадиган йўл эканлигини та'кидлади.

Бутун дун'ёдаги кенг жамоатчилик Совет Иттифоқининг янги тадбирини самимий қониқиш туйғулари блан кутиб олди. Бу жамоатчилик ана шу тадбир СССРнинг тинчликсеварлик сиёсатини изчиллик блан амалга ошираётганлигини ёрқин исбот этучи далил деб билади. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти доиралари ҳам буни ҳисобга олмай қолаолмайдилар.

Франциянинг Франс Пресс агентлиги Бош Ассамблея делегатларининг янги совет таклифлари ҳақидаги фикрларини характерлаб, 1 октябрьда қуйидагиларни билдирди: «Кеча қуролсизланиш проблемаси соҳасида бу проблемани ҳал этиш йўлида кўп йиллардан кейин энг муҳим қадам қўйилди». Агентликнинг билдиришича, Франция делегациясининг а'зоси, БМТ қуролсизланиш комиссиясидаги Франция вакили Жюль Мок «совет таклифлари жуда катта аҳамиятга эга бўлиши мумкин» деган.

Англия делегациясининг бошлиғи матбуотда э'лон қилиш учун топширилган баёнотида «Вишинский айтган гапларни пухта ўрганиш»ни таклиф этади.

АҚШнинг БМТдаги вакили ҳам ўз баёнотида «АҚШ бу таклиф умумий, самарали ва амалий қуролсизланиш йўлида ҳақиқий қадам бўлаолади, деган самимий умид блан мазкур таклифни об'ектив суратда қараб чиқади» деди.

Ғарб давлатлари қурол-яроғларни камайтириш ва атом, водород қуролини ҳамда ялпи қирғин қуролларининг бошқа турларини тақиқлаш масаласи юзасидан бамаслаҳат бир қарорга келиш мақсадида нечоғлик яхши ният блан ҳаракат қилажакларини келажак кўрсатади.

(**«ПРАВДА»нинг 2 октябрьдаги бошмақоласи**).

Пахтакор ва механизатор ўртоқлар! Октябрьнинг ҳарбир кунидан самарали фойдаланиб, кунига йиллик планнинг 2—2,5 процента миқдорида пахта тайёрлаш учун курашингиз!

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Пахта қанорини гап блан тўлғазолмайсиз

Ворошилов номли колхоз раҳбарлари бир жойга тўпланиб қолсалар, ҳали-ҳали ўзларини-ўзлари койиб, бир-бирларидан гина қилабошлайдилар. Бу колхоз ўтган йил пахта тайёрлаш планини 99,5 процент бажарди. Яна 15 тонна пахта топширилганда, план тўлар, колхоз эса йиллик планни тўлғазганлар рўйхатига кирар эди. Пахта ҳам бор эди-ю, аммо ўз вақтида йиғиб-териб олинмагани учун қор тагида қолиб кетди. Кейин колхоз раҳбарлари бармоқларини тишлаб, афсусланиб қолавердилар.

Шундай аҳвол Янгийўл районининг кўп колхозларида рўй берди. Планни 99 процентдан ошириб, маррага яқинлашиб қолган колхозлар кўп бўлди. Лекин, колхоз раҳбарлари ҳам, район раҳбарлари ҳам йиғим-теримни пухта ташкил этмасдан, пахтанинг қор тагида қолишига сабаб бўлдилар, давлат олдида қарздор бўлиб қолдилар.

Бу йил район пахтакорлари ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятни бажариш учун катта куч сарф этдилар, ҳамма колхозларда давлат планини ошириб бажаришни та'минлайдиган мўл ҳосил етиштирилди. Броқ, йиғим-терим ўтган йиллардагидек яна уюшқоқсизлик, тайёргарликсиз бошланди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Ўзбекистон ССР колхозларида ва совхозларида 1954 йилги пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш ва тайёрлаш тўғрисидаги қарорида белгиланган тадбирлар тўла бажарилмади. Йиғим-терим графиги колхозларга кечикиб юборилди. Ҳалигача ремонт қилинмаган сушилкалар, текисланмаган йўллар бор, тузатилмаган кўприклар кўп.

Ўтган йил Янгийўл корхоналаридан Фрунзе номли колхозга ёрдамга чиққан кишилар правление идорасига етмасдан машиналардан тушиб, тиззагача лойга ботиб борганлари кўп кишиларнинг ёдидан чиққани йўқ. Бу йўл ёз бўйи ремонт қилинмади. Узоқ жойлардан ташиб келинган шағал-тошлар тупроққа аралашиб кетди. Агар ёғингарчилик бошланса, яна бу йўлдан юриб бўлмайди. Район йўл қурилиши бўлимининг бошлиғи Топорков колхоз правлениеси блан тузилган шартномани бажармаётир. Ўйдим-чуқур бўлиб кетган бу 6 километрлик йўлдан юриш ҳозирданоқ қийинлашиб қолди. Районда дала йўллари ва колхозлараро йўлларни тузатиш учун тезлик блан қат'ий чоралар кўриш керак.

Бу йил районда 3 минг гектар ернинг пахтаси машиналар блан терилиши керак. Лекин, пахтани машина блан теришга тайёргарлик кўришда жиддий нуқсонлар рўй берди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пахтанинг очилишини тезлатиш тадбирлари тўғрисидаги қарорини колхозлар ҳам, МТСлар ҳам пухта бажармадилар. Қарорга мувофиқ ғўза баргларини тўкиш учун дорилаш ишлари 5 сентябрьдан бошланиши керак эди. Бу иш жуда кечикиб, 15—18 сентябрьдагина бошланди. Натижада ғўза барглари тўкилмаганлиги учун терим машиналарининг кўпи бекор қолди. Шу қарорда захкаш ерларда янги зовурлар қазиш ва бор зовурларни тозалаш зарурлиги алоҳида уқдирилган эди. Броқ, бирорта колхозда бу ишга киришилгани йўқ. Эндиликда, ҳамма жойда йиғим-терим оммавий бошланиб кетган бир вазиятда зовурларни тозалашга одам ажратишга бригада, звено бошлиқлари кўнмаётирлар. Қарорда сизот сувлар яқин ва ғўзаси ғовлаган ерларни суғориш тўхтатилсин, деб алоҳида та'кидланган бўлишига қарамай, Свердлов номли, Фрунзе номли, Маленков номли колхозларда ғўзани суғориш давом этмоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пахтанинг очилишини тезлатиш тадбирлари тўғрисидаги қарорини изчиллик блан бажариш ўрнига, Янгийўл район раҳбарлари ва райондаги колхоз раҳбарлари «салқин тушиб қолди, ғўза очилмаяпти» деб яна айбни об-ҳавога тўнкамоқчи бўладилар. Бу мутлақо нотўғри.

Янгийўл районининг йиғим-теримда орқада қолаётганига сабаб шуки, бу ерда йиғим-терим плани ва графикларни бажариш учун кескин кураш бошлангани йўқ. Буни қуйидаги мисоллардан аниқ билиш мумкин.

Ворошилов номли колхозда ишга ярокли 1036 куч бор. График бўйича ҳар кун 824 киши пахта териши керак. Лекин, йиғим-теримда қатнашаётганларнинг сони 450—460 кишидан ошмайди. Бу колхозда фақат колхозчиларнинг кучи блан ҳар куни 65 тонна пахта терши мумкин. Шу кунларда эса 25—28 тонна пахта топширилмоқда.

Терим планига мувофиқ Фрунзе номли колхоз 26 сентябрьгача давлатга 709 тонна пахта топшириши керак эди. Колхоз раҳбарларининг мас'улиятсизлиги, йиғим-теримнинг уюшқоқсизлик блан бошланганлиги натижасида шу кунгача фақат 183 тонна пахта топширилиб, йиллик план 5,5 процент бажарилди, холос.

Шу колхозда 10 та терим машинаси бор. Катта йўлнинг бўйида машина блан теришга ажратилган ерларда пахта қийғос очилиб ётипти. Лекин, шу кунгача бирорта машина ишга туширилгани йўқ. Эшонқул Мингбоев бошлиқ 1-нчи бригадада эса машина блан теришга ажратилган ернинг пахтасини қўл блан термоқдалар.

Ўтган йил районда пахта тайёрлаш планининг бажарилмаганига асосий сабаблардан бири механизацияга қарши кайфият ҳукм сургани бўлган эди. Бу тўғрида райком пленумларида, район ижроия комитетининг сессияларида, колхозчилар ва механизаторлар кенгашларида жуда кўп гап-сўз бўлган эди. Бу гаплар йиғим-терим бошланиши бланоқ колхоз ва райком раҳбарларининг эсидан чиқиб қолди. Шунинг учун бу йил яна механизацияга қарши кайфият авж олаётир. Фрунзе номли, «XIX партс'езд», Ленин номли колхозларда машина блан теришга ажратилган участкаларда пахта яна қўлда терилмоқда. Бу ишни қасддан қилаётган кишиларнинг биронтаси жавобгарликка тортилган эмас.

Районда йиғим-терим сур'атининг бўшлигига пахтанинг очилмаётганини баҳона қилучилар кўп. Бу гаплар фақат қолоқликни хаспўслаш учун ишлатилмоқда. Амалда аҳвол бошқача. Масалан, йиғим-теримда энг орқада қолаётган Фрунзе номли колхозда Ҳумор Пардабоева, Ултувар Тожибоева, Зубайда Иброҳимова каби 70 дан ортиқ колхозчи 120—140 килограммга етказиб пахта термоқда. Ўқучи қизлар мактабдан келиб, нормани ошириб бажармоқдалар. Юз килограммдан ошириб пахта тераётганлар ҳарбир колхозда бор. Уларнинг иш натижаси районда пахта оммавий тусда очилаётганини кўрсатади. Лекин, қоп-қоп гап сотиб, баҳона изловчи айрим раҳбарлар ҳақиқий аҳволни билмай, йиғим-теримни уюшқоқлик блан ўтказишга ҳаракат қилмай, «вақт бор, ишлар юришиб кетади» деб ғаниmat кунларни унумсиз ўтказиб юбормоқдалар.

Партия ва ҳукуматнинг қарорига мувофиқ, отбор сорт пахта терган колхозчиларга белгиланган ҳақдан ташқари 20 процент миқдорда қўшимча ҳақ ёзилиши кўрсатилган. Бу қарорга Янгийўлда риоя қилинмаётир. Натижада теримчилар сон орқасидан қувиб, пахта сифатини бузмоқдалар. Ҳамма колхозда деярлик отбор сорт блан биринчи сорт пахта аралаштириб терилмоқда. Бунинг натижасида колхозлар тайёрлаш пунктларига жуда оз миқдорда отбор сорт пахта келтирмоқдалар. Фрунзе номли колхоз 155 тонна ҳисобидан фақат 1 тонна отбор сорт пахта топширди. Маленков номли колхознинг 209 тонна топширган пахтасидан атиги 1700 килограмми отбор сортга ўтди. Ворошилов номли колхоз эса кейинги кунгача фақат 300 килограмм отбор сорт пахта топширди.

Янгийўл — юқори ҳосил етиштириш блан республикада донг чиқарган эди. Бутун иттифоққа танилган пахта усталари шу райондан чиққан. Броқ, район ва колхоз раҳбарлари ўртасида кейинги йилларда манманлик, мағрурлик кайфияти кучайиб, пахта плани сурункасига бажарилмаётир. Бу йил ҳам ва'дабозлик, гап блан овора бўлиб вақт ўтказиш рўй бермоқда. Ҳолбуки, улар гап ўрнига, мақтанчоқлик ўрнига амалий иш блан кўпроқ шуғуллансалар, районнинг олдинги шуҳратини тиклаб олар эдилар. Пахта қанорини гап блан тўлғазиб бўлмайди. Янгийўлликлар буни тушунсалар керак.

Наби ЮСУФИИ.

Бекобод районидаги биринчи «Далварзин» совхозида пахтани машинада териш яхши ташкил қилинган. **Суратда:** механик-ҳайдовчи ўртоқ Азим **Алибоев**. У теримнинг дастлабки кунларидан бошлаб пахта териш нормасини ошириб бажармоқда. **(ЎзТАГ фотохроникаси).**

Мирзачўл механизаторларининг муваффақиятлари

МИРЗАЧЎЛ, (ЎзТАГ). Мирзачўл районида ҳосилни йиғиб-териб олиш сур'атлари бўйича «Чорвадор» колхози олдинда бормоқда. Бу колхоз давлатга пахта топшириш йиллик планини 35 процент қилиб бажарди.

Бу муваффақиятга эришишда Мирзачўл районидаги 1-нчи МТС механизаторларининг хизмати анча катта.

Бу МТСнинг Александр Ловин бошлиқ бригадасининг тракторчилари муваффақиятли ишламоқдалар. Улар дала яшлари графигини ошириб бажармоқдалар.

Пахта териш машинасининг механик-ҳайдовчиси, мавсум охиригача 120 тонна пахта териш мажбуриятини олган ўртоқ Ҳолдор Нуртоев айниқса яхши ишламоқда. У, агрегатнинг иш органларини тўғри созлаб, нормадаги 1.1 тонна ўрнига икки тоннагача ва ундан ҳам ошириб пахта термоқда.

Оқолтинни тоза тер

(қўшиқ)

Э бахтли кулган пахтакор,
Пахтанг очилган беғубор.
Ғайрат қилиб мардонавор,
Оппоқ олтинни тоза тер.

Кенг пахтазоринг яшнаган,
Ҳосили ғуж-ғуж чаман,
Олтинга тўлсин бу Ватан,
Оппоқ олтинни тоза тер.

Терган чеварлар ҳормасин,
Бардам билаклар толмасин,
Ҳечбир чаноқда қолмасин,
Оппоқ олтинни тоза тер.

Дўстим сўзимга бер қулоқ,
Фурсат ғаниматдир бу чоқ.
Хирмонлар бўлсин тоғ-тоғ,
Оппоқ олтинни тоза тер.

Кўрсат жасорат, қудратинг,
Чиқсин теримда шуҳратинг,
Эл ичра тарқалсин отинг,
Оппоқ олтинни тоза тер.

Тўлсин план — бу муддао,
Бўлсин Ватан ҳам эл ризо,
Иқболимиз топсин жило,
Оппоқ олтинни тоза тер.

Пахтакор қувноқ қиз-йигит,
Ҳаққингда куйлайман эшит!
Кўз нуримиздир ҳар чигит,
Оппоқ олтинни тоза тер.

КАМТАР.

Пахта теримида прогрессив иш усулларини қўллайлик

РЕДАКЦИЯГА КЕЛГАН ХАТЛАРГА ОБЗОР

Бу йилги пахта терими кампаниясининг ўтган йиллардагидан фарқи шуки, бу йил теримда кўпмингчилар ҳаракати жуда кенгайиб кетди. Областьдаги кўпмингкилограммчи ёшларнинг мурожаати ҳамма ерда қўллаб-қувватланмоқда ва унга амалий иш блан жавоб берилмоқда.

Масалан, мухбиримиз ўртоқ **Д. Содиқов** Октябрь районидан юборган хатида, Калинин номли колхознинг Ч. Норматова, О. Айитбоева, Т. Хантибоева ва бошқа 15 минг килограммчи теримчиларининг кунига 150—185 килограммдан пахта тераётганликлари ва уларнинг ҳарбири дастлабки 20 кунда 3—3,5 тоннадан пахта терганликларини ёзади.

Мухбирларимиздан **И. Ибодов, Ш. Дусенов, М. Орзиқулов, Н. Охунжонов, М. Абубакиров, М. Устабобоев, У. Нишонбоев, А. Боситов**ларнинг хабар беришича Ўртасарой районидаги Свердлов номли, Чиноз районидаги Ленин номли, Маленков номли, Верхне-волинск районидаги «Қизил Октябрь», Ўртачирчиқ районидаги Каганович номли, Пискент районидаги Молотов номли, Оққўрғон районидаги Тельман номли колхозларда ҳам кўпмингкилограммчилар сафи борган сари ўсмоқда. Бу колхозларнинг Сафарова Л Мажидова, А. Сиддиқова, М. Тўлаганова, Ҳ. Боймуротова, М. Дўсматова ва бошқа бирнеча ўнлаб илғор теримчилари тез ва икки қўллаб пахта теришда намуна кўрсатмоқдалар. Булар ҳам кунига 150—160 килограммдан пахта тераётирлар. Ўртасарой районидаги Свердлов номли колхозда У. Усмонова, М. Султонова ўртоқлар ҳатто 230—250 килограммга етказиб пахта териб, топширмоқдалар.

Пискент районидаги Молотов номли колхознинг ўртоқ У. Юсупова бошлиқ бригада а'золари пахта теримида колхозда биринчи ўринда бормоқдалар. Шунинг учун бу бригада колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг кўчма Қизил байроғини олишга эришди. Верхне-волинск районидаги «Қизил Октябрь» колхозининг 56 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан пахта топшириш учун курашаётган ўртоқ Ш. Кўсаков бошлиқ бригада а'золари 25 сентябрьгача давлатга йиллик планнинг 55 проценти миқдорида пахта териб топширдилар. Бу ерда меҳнат тўғри уюштирилган, колхозчилар меҳнати ўз вақтида ҳисобга олинади. Иш нормалари умумий эмас, балки ҳар участканинг ҳосили ва пахтанинг очилиши даражасига қараб прогрессив принципда ўзгартириб турилади.

Кўпгина колхозларда пахта соатли график асосида терилмоқда. Бу усул терим нормасининг бажарилишини та'минламоқда ва меҳнат унумининг ошишига ёрдам бермоқда. Мухбир **Х. Раҳимбердиев** Ховос районидаги Карл Маркс номли колхозда ишнинг соатли график блан олиб борилаётгани тўғрисида ёзади. Бу колхозда иш қат'ий тартиб блан давом этади. Теримчилар ишни бир вақтда бошлайдилар, бир вақтда дам оладилар. Норма аниқ бўлгани учун ҳарбир теримчи соатлик график бўйича иш процессини мустақил равишда режалаб нормани ошириб бажариш учун курашаётир.

Бу йил пахтани машина блан териш соҳасида ҳам жиддий силжиш бўлаётир. Илғор колхозлар бу тадбирни қўллаб-қувватлаб машина блан пахта теришга ҳартарафлама ҳозирлик кўриб, механик-ҳайдовчиларнинг унумли ишлаши учун яхши шароит туғдириб бердилар. Ҳозир улар пахтани машина блан теришда ҳам катта муваффақиятларга эришаётирлар.

Мухбирларимиздан **А. Ашуров, М. Устабобоев, И. Ибодов**ларнинг ёзишича, Чиноз районидаги Ленин номли колхозда ишлаётган илғор механик-ҳайдовчилардан И Саидов, Қ. Эшов ўртоқлар кунлик терим нормасини ошириб бажариб, ҳозиргача уларнинг ҳарбири 30 тоннадан пахта териб берган. Бўка районидаги «Ленинизм» колхозида 9 та машина блан пахта терилмоқда. Бу машиналарни бошқараётган механик-ҳайдовчилар биринчи кунданоқ 2500—3000 килограммдан пахта териб, мавсумда 100 тоннадан пахта териб бериш учун курашмоқдалар.

Ўртасарой районидаги 2-нчи МТСнинг механик-ҳайдовчилари Молотов номли колхозда 48 процент майдондаги пахтани машина блан териб берадилар. Машиналар ишга киришгунча бу колхозда кунига 8—8,5 тонна пахта терилаётган эди. Ҳозир кунига давлатга 23—24 тоннадан ошириб пахта топширилмоқда. Машиналар пахта терими сур'атини кескин ошириш блан бирга қўл меҳнатини ҳам енгиллаштирмоқда. Бу нарса колхозчиларнинг ғоят зўр миннатдорчилигига сазовор бўлмоқда.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти терим графигини қайта кўриб чиқиб пахта йиғим-теримини тез кунда туғаллаш тадбирларини амалга оширмоқда.

Моҳир механик-ҳайдовчилар

Бўка район 2-нчи МТСининг механик-ҳайдовчиси, комсомол а'зоси ўртоқ У. Алиев областимиз илғор механизаторлари чақириғига қўшилиб, мавсумда 100 тонна пахта териб бериш мажбуриятини олган эди. У ҳозир «Ленинизм» колхозида ишлаб ўз машинаси блан кунига икки тоннадан пахта териб бераётир. Унинг терган пахтаси тайёрлов пунктида нуқул отбор ва биринчи сортга қабул қилиб олинмоқда.

Ўртоқ Алиев илғор механик-ҳайдовчиларнинг тажрибасидан фойдаланиб, терим агрегатини бошқаришда ўз маҳоратини ошираётир. У машинанинг тўхтовсиз ишлаши учун ишдан олдин ва ишдан кейинги пайтларда ҳартарафлама пухта текшириб чиқади, машинани артиб тозалайди, унинг иш ва юриш қисмларини бирма-бир кўздан кечиради. Силжиган, бўшаган детальларни ўринлатиб маҳкамлайди. Шундан кейингина хотиржам бўлиб дам олишга кетади. Ўртоқ Алиев эртаси кун эрталаб ҳам машинани бир марта кўздан кечиради. Уни турган жойида ва дала бошида сал юритиб, синаб кўради, сўнгра теримни бошлаб юборади. Шунинг учун агрегат кун бўйи тўхтовсиз ишлайди.

Ўртоқ Алиев блан шу колхозда ишлаётган мусобақадоши Т. Усмонов ҳам кунига 1600—1700 килограммдан пахта териб бермоқда. Алиев ва Усмонов ўртоқлар пахтани машина блан теришда намунали ишлаб 2-нчи МТС зонасидаги механик-ҳайдовчиларга ўрнак бўлмоқдалар.

Комсомол механик-ҳайдовчилар шу кунларда ўзаро мусобақани янада кучайтириб, пахта териш агрегатларининг тўхтовсиз ва унумли ишлашига эришмоқдалар. Улар мўл пахта ҳосилини сра нобуд қилмай, тезроқ йиғиб-териб олишда колхозчиларга яқиндан ёрдам бериш учун курашмоқдалар.

А. АБДУЛЛАЕВ.

Бўка район комсомол комитетининг секретари.

Аваз Ўтар ўғли

Ўзбек халқи XIX асрнинг иккинчи ярми ва XX асрнинг бошларида яшаб ижод этган ва ўзбек адабиёти тарихида демократик оқимни ривожлантиришда муҳим роль ўйнаган демократ шоир Аваз Ўтар ўғлининг туғилганига 70 йил тўлган кунни нишонламоқда.

Аваз Ўтар ўғлининг ижодий фаолияти унинг чинакам халқпарвар демократ шоир эканлигини кўрсатади.

Аваз Ўтар ўғли яшаб ижод эттан давр ўзбек халқи тарихида муҳим сиёсий ва иқтисодий ўзгаришлар рўй берган даврга тўғри келади. Ўрта Осиё территориясининг Россияга қўшилиши қолоқ халқлар учун катта сиёсий аҳамиятга эга бўлди. Қўшилиш натижасида эса Ўрта Осиё халқлари, шу жумладан ўзбек халқи энг революцион прогрессив синф — рус пролетариати ва унинг илғор идеялари блан яқиндан танишишга муяссар бўлди.

1902 йиллардан бошлаб Туркистонда марксистик газеталар ва ба'зибир брошюралар тарқалабошлади. Бу эса революцион фикрларнинг пайдо бўлишида ва шу блан бирга маҳаллий халқлар ўртасида озодлик ҳаракатининг кучайишида муҳим роль ўйнади. Чор ҳукуматининг миллатчилик руҳидаги та'қибнга қарамасдан, рус ва ўзбек меҳнаткашлари ўртасида дўстлик алоқаси кучаяборди. Илғор рус кишилари ўзбек халқи ҳаёти блан яқиндан қизиқабошладилар.

Рус халқининг прогрессив ғояларини акс эттирган А. С. Пушкин, И. А. Крилов, Л. Н. Толстойларнинг ба'зи асарлари ўзбек тилига таржима қилинабошланди. Ўзбек халқининг прогрессив вакиллари Муқимий, Фурқат, Завқий кабилар рус маданияти ва адабиёти блан танишдилар ва унинг олижаноб идеяларини халқ ўртасида тарғиб қилабошладилар. Шулар қаторида Аваз Ўтар ўғли ҳам фахрли ўринни эгаллайди.

Аваз Ўтар ўғли 1884 йилда Хевада камбағал оилада туғилди. Отаси Ўтар бобо сартарошлик қилар эди. Бошланғич ма'лумотни мактабдор домлаларда олгач, ўқишни давом эттираолмаган Аваз ҳунармандчилик ишлари блан шуғулланишга мажбур бўлди. У моддий ҳаётининг оғирлигидан шикоят қилиб кейинчалик «Ҳастажон» ғазалида:

Бўлиб қиммат ҳамма аш'ёни нархи,
Аваз ушбу сабабдан ҳастажондир

деган эди. Аваз Ўтар 14 ёшидан ше'р ёзабошлади. Унинг ижодий фаолияти Хева хонларидан Исфандиёр хон даврига тўғри келди. Хон ва унинг атрофидаги сарой шоирлари ёш Авазни ўз та'сирларига тортишга уриндилар, уни сарой шоири қилишга ҳаракат қилдилар. Бу эса ёш Аваз Ўтарнинг ижодига ма'лум даражада та'сир ҳам кўрсатди.

Лекин халқ орасидан чиққан, халқнинг оғир аҳволини кўрган Аваз Ўтар ўғли тезда сарой та'сиридан қутилди ва меҳнаткашларни оғир аҳволга туширган хонлик деспотизмига қарши ше'рлар ёзишга киришади.

Қаттиқ эксплуатация остида қолган халқнинг аҳволи кундан-кунга оғирлашаборди. Хива хонларидан Муҳаммад Раҳимхон II ва унинг ўғли Исфандиёр хон халқни янада қаттиқ эзиб унинг борйўғини талайбошлади. Халқ золим Исфандиёрхон ҳақида шундай қўшиқ яратган эди:

Исфандиёр хон бўлди,
Бағримиз қора қон бўлди,
Еганимиз зоғара нон бўлди,
Ўлар бўлдик бу хонларнинг дастидан.

Аваз Ўтарнинг ўз замонасидаги ижтимоий ҳодисаларни тушунишга интилиши, халқ аҳволининг оғирлигига сабабчи — уламо, амалдорлар эканлигини билишга олиб келди. У ўз асарларида уламо, дин аҳиллари, руҳонийларни қаттиқ танқид остига олди. Шунинг учун Аваз Ўтар ўғли Хева хонлари Муҳаммад Раҳимхон II ва Исфандиёрхонлар буйруғи блан бирнеча бор жазоланди. Уламолар иғвоси блан Аваз Ўтар «жинни» деб ҳам э'лон қилинди ва кишанга солинди.

Лекин бу жазолар Авазни ўз йўлидан қайтараолмади, уни халққа ёт бўлган реакцион сарой адабиёти та'сирига торта олмади.

Аваз Ўтар умрининг охирига қадар халқ тарафида туриб унинг эзучиларига қарши кучли ше'рлар ёзишда давом этди. У ўзининг ижодий йўналиши блан сарой шоирларидан тамоман ажралиб турди.

Аваз Ўтар ижодининг бошларида классик традицияларни эгаллашга интилди. Бу даврда шоир ғазаллар, мухаммаслар блан бирга поэзиянинг бошқа формаларида ҳам ше'рлар ёзди. Аваз Ўтар бу даврдаёқ адабиётимизнинг энг яхши хусусиятларини эгаллашга, унинг энг йирик намояндаларига эргашишга интилди. Бу давр ижоди учун унинг Навоий ғазалига боғлаган мухаммаси характерлидир. Аваз Ўтар классик адабиётимизнинг йирик намояндаларига эргашиб ше'р ва ғазаллар блан бирга ҳажвий асарлар ёзишга ҳам уринди.

Аваз Ўтар дин аҳлларига, ярамас хулқли кишиларга қарши ёзилган кучли сатирик ше'рларида ўзбек адабиёти тарихидаги сатирик шоирлар Маҳмур, Гулханийлар традицияларини давом эттирди ва сатира жанрини янги ижтимоий-сиёсий шароитда янги ма'нолар блан бойитди. Аваз Ўтар ижодидаги сатира кучи шоир ижодининг ғоявий томони чуқурлашган сари ўсди, юксалди. Унинг «Ғавғоси» ғазали, «Икки шайх», «Шайх» ва «Эшон» каби асарлари диққатга сазовордир.

Аваз чор ҳукумати ва маҳаллий эксплуататорлар ҳимояси остида халқ ҳисобига яшовчи, динни ниқоб қилиб кун кўручи, айш-ишратга берилган тақводор зоҳидларнинг жирканч башараларини очиб ташлади ва уларнинг кирдикорларини фош қилди.

Масжидга кириб субҳи шом, эй зоҳид,
Ҳосил санга эрмас эрса ком, эй зоҳид,
Дайр ичра киргил ҳамиша ихлос била
Ринд аҳли била ичгали жом, эй зоҳид.

Зоҳидлар, тақводорларга қарши ёзилган бундай сатирик ше'рлар блан бирга меҳнаткаш оммани талаб мол йиғучи, бойлик тўпловчи ярамас кишиларга нисбатан халқнинг нафрат ва ғазабини ифодаловчи кучли сатирик ше'рлар ҳам ёзди.

Риё бирла йиғиб оламни барча молиасбоби
Етар энди хамоноким эшакдек ҳу-дуҳоб айлаб.

Аваз Ўтар ижодида инсофсиз, ярамас одамларга қарши танқидий ше'рлар кўп учрайди.

Зоҳид манга бергусидир озор бас,
Бу лаҳзада они пандидан айла халос,

деган мисра'ларида шоирнинг дин аҳилларига бўлган кучли нафрати кўриниб туради. Халқнинг орзу-умидлари блан яшаган Аваз Ўтар зулм остида эзилган меҳнаткаш халққа ачинади ва уни эксплуатация қилучи ҳукмрон синфларни қаттиқ танқид қилади. У ўзининг «Сипоҳи пора истар» мисра'си блан бошланадиган тўртлигида XIX асрнинг иккинчи ярмидаги ижтимоий тузум, ҳаётдаги социал тенгсизлик, сипоҳиларнинг порахўрлигини фош этди:

Сипоҳи пора истар,
Мулла ижора истар,
Бечора чора истар,
Қандай замондадирмиз.

Аваз Ўтар хонлик тузумидаги адолатсизликни, халқни эзаётган амалдорларни, хонлик тузумига қарши кундан кунга авж олаётган норозиликни кўриб, хонлик тузумининг албатта емирилишига, халқ устидан олиб борилаётган зулмнинг тугатилишига ва халқнинг озодликка чиқишига ишонади ва бу ҳақда ўз асарларида баралла гапиради.

«Уламоларга» ше'рида, шоир уламоларга хитоб қилиб, адолатсизлик, халқнинг хўрланишини кўрсатиб, уларнинг албатта бир куни шу халқ томонидан жавобга тортилишини кўрсатиб ўтади.

Бир куни сўргай Аваздек, уйғониб аҳли замон,
Не учун миллатни сиз ер блан яксон эттингиз.

Худди шу фикр «Сипоҳиларга» ше'рида яна ҳам чуқурроқ, яна ишончлироқ формада ифодаланади.

Мунчаким зулм айлагунг, бордир мукофоти замон.
Оқибат бир кун анга мас'ул бўлиб бергунг жавоб.
Бор умидим тезда бўлғуси ҳуррият куни,
Эй Аваз, қолмас булут остида доим офтоб.

Келгусида халқнинг яхши турмушга эришажагига ишонган Аваз Ўтар қандай қилиб озодликка чиқиш кераклигини билмаган эди. Ўз даврининг кўп прогрессив кишилари қаторида Аваз Ўтар ҳам халқни чиндан озод қилиш учун, уни азоб-уқубатдан чиқариш учун пролетар революцияси кераклигини тушуниб етмади. Шундай бўлишига қарамай Аваз Ўтар ватанпарвар партиянинг бўлиши ва шу партия халққа хизмат қилиши керак деб ўйлайди. Аваз Ўтар ўзининг «Топар экан» ше'рида:

Ватанпарвар — фидоий фирқалар то бўлмайди пайдо,
На мумкин топмаги ўлган танига тоза жон миллат,

деб уқтиради. Аваз Ўтарнинг қатор ше'рларида унинг халқ блан ҳамнафас, халқнинг оғир аҳволини тушунучи ва унинг истиқболи учун қайғуручи шоир эканлигини яққол кўрамиз. Аваз Ўтарнинг «Халқ» ше'ри алоҳида э'тиборга сазовордир. Меҳнаткашларга муҳаббат руҳида ёзилган бу ше'рда эксплуатация остида эзилган меҳнаткаш халққа ачиниш сезилиб турибди.

Бирнеча авбош бунда ҳукмронлиғ айласа,
Қолмағай ори на янглиғ меҳнату озора халқ.

Аваз Ўтарнинг меҳнаткаш халқ тарафида эканини ва халқнинг фикр-ҳислари блан яшаганини унинг ма'рифатпарварлик руҳида ёзган ше'рлари ҳам яққол кўрсатиб туради.

Демократик оқимга мансуб бўлган шоирлардан Муқимий, Фурқат, Завқийлар халқнинг илмсизликда, жаҳолатда қолаётганини кўриб, халқнинг бу аҳволда қолишидан эксплуататор синфларгина манфаат кўришини билиб, ма'рифатпарварлик идеяларини олға сурдилар. Рус ҳаёти ва маданиятини яқиндан билган демократ шоирлар ўз халқи орасида прогрессив рус маданияти ва фанини тарғиб қилучи асарлар ёздилар. Фурқат ўзининг «Илм ҳосияти», «Театру ҳақида», «Гимназия» ше'рларида бу фикрни илгари сурди.

Аваз Ўтар ижодида ҳам халққа билим тарқатиш, унинг маданиятини ошириш масалалари муҳим ўринни эгаллайди. Унинг «Уламоларга», «Мактаб» ва «Тил» ше'рларида ма'рифатпарварлик ғоялари кучлидир.

Аваз «Уламоларга» ше'рида уламоларнинг халқни илмсиз, саводсиз қолдиришга ҳаракат қилишлари ҳақида гапириб шундай дейди:

Бирингиз қози, бирингиз а'ламу муфтий бўлиб,
Бу на ойин эрдиким, сизлар намоён этдингиз,
Йўқса одаммиз, очиб мактаб, илм билдирсангиз,
Бехабар илму ҳунардан бизни ҳайвон этдингиз

Аваз Ўтар «Тил» ше'ри блан халқни тил ўрганишга чақирди ва бошқа халқлар тилини билиш одамларни бир-бирлари блан аралашувида, илм-фанни эгаллашда муҳим роль ўйнашини кўрсатди.

Ҳар тилни билув эмдибани одама жондир.
Тил воситаи — робитаи оламиёндур
Ғайри тилини са'й қилинг билгали, ёшлар.
Ким илму ҳунарлар плани андин аёндир.

Бу ерда қайси тил устида гап кетаётгани очиқ айтилмаса ҳам, бу рус тили эканлиги шубҳасиздир. Чунки Ўрта Осиёдаги прогрессив кишилар ўз халқининг маданиятдан орқада, илм ва ма'рифатдан четда қолаётганликларини кўрдилар. Улар маданият, фан ва техникани ўрганиш учун рус тилини чуқур билиш кераклигини англадилар. Шу пайтда ёзилган Аваз Ўтарнинг бу ше'ри ҳам халқни рус тилини чуқур ўрганишга чақирди.

Бутун умрини халққа хизмат қилишга бағишлаган, халқ душманларини ўткир сатирик ше'рларда фош қилган, халқнинг зулмдан озод бўлишига ишонган Аваз Ўтар 1919 йилда 35 ёшида вафот этди.

СССР халқлари ўз асл фарзандларини асло хотирдан чиқармайди ва уларнинг халқ учун қилган хизматларини зўр ҳурмат блан эслайди.

Аваз Ўтар Муқимий, Фурқат, Завқийлар каби ўзбек адабиётининг демократ вакили бўлиши блан халқимизнинг чуқур ҳурматига сазовордир.

Машҳура СУЛТОНОВА,
филология фанлари кандидати.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

Ремонт ишлари пайсалга солинмоқда

Савдо тормоқлари ва корхоналарини ўз вақтида ва сифатли ремонтдан чиқариш ишчи ва хизматчиларга савдо хизматини яхшилашда жуда катта аҳамиятга эга. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети шу йил 3 февральда 179 сонли махсус буйруқ чиқариб, республика совхозлари ишчиларининг озиқ-овқат ва саноат молларига бўлган эҳтиёжларини қондиришда катта аҳамиятга эга бўлган магазин, ошхона, нонвойхоно, омборларни ўз вақтида ремонтдан чиқаришни совхоз раҳбарларидан ҳам талаб этган эди. Совхозлар Министрлиги шу буйруқ асосида ўзининг 92 сонли махсус буйруғини ҳам чиқарди.

Бу буйруқнинг совхоз раҳбарларига юборилганига 8 ой бўлди. Ёз ҳам ўтди, пахта йиғим-терими кундан-кунга қизиб бормоқда. Қиш яқинлашиб қолди. Аммо совхоз раҳбарлари савдо корхоналарини ремонт қилиш ишига ҳамон совуққонлик блан қараб келмоқдалар. Министрликнинг буйруғига биноан капитал ремонт ишлари 15 сентябрьгача тугатилиши керак бўлгани ҳолда областимизнинг совхозларида магазин, дўкон, ошхона, нонвойхоналарнинг ярми ҳам капитал ремонтдан чиқарилмаган. 1-нчи, 2-нчи, 3-нчи «Баёвут» совхозларида ва айниқса 4-нчи «Баёвут» совхозида ремонт ишининг бориши талабга жавоб бермайди. Бу совхозлардаги ишчи кооперацияларига қарашли дўконлар, ошхона ва нонвойхоналарнинг ремонти шу пайтгача судралиб келмоқда. Ўтган йили ҳам бу совхозларнинг раҳбарлари ремонт ишига бепарволик блан қараганлар. Натижада 4-нчи «Баёвут» колхозида нонвойхона ремонти тугамай қолиб, қиш вақтларида нонни трактор блан бошқа жойлардан ташиб келтиришга мажбур бўлган эдилар. 2-нчи ва 3-нчи «Дальварзин» совхозларида ишчи кооперацияларига қарашли савдо корхоналари ремонтининг ҳам тугамай қолиш ҳавфи бор. Бу совхозларнинг раҳбарлари ўтган йилда йўл қўйилган ҳато ва камчиликлардан, унинг кўнгилсиз оқибатларидан ўзларига тегишли хулоса чиқариб олмаётирлар.

«Ўзбекистон бешйиллиги» совхозида (директори ўртоқ Ибрагимов, қурилиш бўлимининг бошлиғи ўртоқ Бендик), савдо корхоналарининг ремонт қилиниши талабга асло жавоб бермайди. Дирекция блан ишчи кооперацияси ўртасида тузилган шартномага асосан совхоздаги 16 магазин, 1 ошхона, сабзавот сақланадиган 1 ертўлани тезда капитал ремонт қилиш тўғрисида буйруқ чиқарилди. Ўртоқ Бендик совхоз мамурияти буйруғини бажариш ўрнига, «ишчи кучи етишмаётир, қурилиш материаллари йўқ» деган ўринсиз боҳоналарни кўрсатиб, ремонт ишини орқага судраб келмоқда. Пахта теримгача ремонт ишлари учун ишчи кучи етарли эди. Аммо ўртоқ Бендик бу имкониятдан фойдаланмади. Омборлар етишмайди, магазин ва омборлар молларнинг турига қараб махсус бўлимларга бўлинмагани, уларда полкалар йўқлиги сабабли ишчилар учун шаҳардан кўплаб келтирилаётган озиқ-овқат ҳамда саноат моллари бир-бирига аралашиб кетган, бунинг натижасида уларнинг сифати бузилмоқда.

Совхоз директорлари, жамоат ташкилотлари савдо корхоналарининг ремонтини тез кунлар ичида сифатли қилиб туғаллашга эришшлари керак.

Т. АҲМЕДОВ.

Пахтакорларга маданий савдо хизматини яхшилайлик

Областимизнинг пахта далаларида ҳосилни йиғиб- териб олиш ишлари кундан-кунга авж олиб бораётган ҳозирги мас'улиятли кунларда пахтакорлар ўртасида савдо ишларини тубдан яхшилаш, саноат, озиқ-овқат ва маданий моллар савдосини бевосита пахта терилаётган звено, бригадаларда уюштириш катта аҳамиятга эга. Бекобод район матлубот союзига қарашли Чаноқ сельпосининг коллективи шу талабга биноан районда колхозчилар ўртасида савдо ишларини яхшилашга катта э'тибор бермоқда.

Сельпонинг «Қизил пахтакор» колхозидаги 9 ва 12-нчи, Сталин номли колхоздаги 5-нчи, Ворошилов номли колхоздаги 7-нчи магазинларнинг ходимлари пахта далаларига чиқиб колхозчилар эҳтиёжига зарур бўлган моллар блан савдо қилишни яхши уюштирмоқдалар. Бунинг натижасида колхозда меҳнат интизоми мустаҳкамланиб, колхозчи ва механизаторларнинг меҳнат унуми ортмоқда. Сельпонинг магазинлари эса товар обороти планини ортиғи блан бажармоқдалар. «Қизил пахтакор» колхозидаги 9-нчи магазин (мудири ўртоқ М. Довидов) иккинчи квартал товар обороти планини 152 процент, июль ва август ойлари планини 200 процент бажарди.

Сталин номли колхоздаги 5-нчи магазин (мудири ўртоқ Т. Қаноатов), Ворошилов номли колхознинг 2-нчи участкасидаги 7-нчи магазин (мудири ўртоқ Пак Мун Себ) ходимлари Ўзбекистоннинг 30 йиллиги ва Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 37 йиллигини савдо ишини янада яхшилаш, товар обороти планини ортиғи блан бажариш ва пахта йиғим-терими даврида колхозчи ва механизаторларга маданий хизмат кўрсатишни намунали йўлга қўйиш блан кутиб олиш учун курашмоқдалар. Ҳозир улар сентябрь планини бажариб, октябрь ойи ҳисобидан савдо қилмоқдалар.

Савдо хизмати бевосита исте'молчилар ўртасида бўлаётгани ва у намунали уюштирилаётгани учун ҳам сельпо товар обороти планини ойма-ой, квартално-квартал бажариб келмоқда. Сельпо I квартал планини 121,7 процент бажарган бўлса, II квартал планини ундан ҳам ортдириб бажарди.

Ҳали сельпонинг ишида айрим камчилик ва нуқсонлар ҳам борки, булар сельпо олдида турган вазифаларни янада афзалроқ бажаришга, савдо хизматини янада яхшилашга тўсқинлик қилмоқда. Сельпонинг магазинлари ҳанузгача ремонтдан чиқарилмаган. Санитария ва гигиена қоидаларига аҳамият берилмайди.

Сельпонинг илғор, намунали магазинлари ва ходимлари кўпгина бўлишига қарамай, уларнинг иш тажрибалари оммалаштирилмайди. Социалистик мусобақа уюштирилмаган, оммавий-сиёсий ишлар ташкил этилмаган. Шу сабабли ҳам айрим магазинлар товар обороти планини ойлаб бажармай келмоқдалар. Сельпонинг 11-нчи магазини бир кварталда 25000 сўм ўрнига атиги 3600 сўмлик савдо қилган. Магазин мудири ўртоқ О. Абдухолиқов савдо ишини яхши йўлга қўймаган, у магазинни истаган вақтида очиб, истаган вақтида ёпиб кетаверади.

Магазинларда икки ва уч ойлаб айрим кондитер маҳсулотлари бўлмай қолади. Сельпо раиси О. Бердибеков ва савдо мудири А. Усмонов ўртоқлар бундай камчиликларни тугатиш учун чора кўрмаётирлар.

Содир бўлаётган камчилик ва нуқсонларни тугатиб, пахта йиғим-терими даврида маданий савдо хизматини ҳозирги куннинг талаби даражасига кўтариш сельпо ходимларининг муҳим вазифасидир.

А. САТТОРОВ.

Редакцияга ХАТЛАР

ЁШ КИТОБХОНЛАР ТАЛАБИ

Куйбишев районидаги 1-нчи болалар кутубхонаси 14 минг нусхадан иборат бой китоб фондига эга. Унинг 900 дан ортиқ доимий китобхони бор. Бу йил кутубхона учун яна 7 минг сўмлик турли адабиётлар сотиб олинди.

Лекин бу кутубхона биноси ҳархил оммавий тадбирларни амалга ошириш ва кўп сонли китобларни тартибли жойлаштириб қўйиш учун қулай шароитга эга эмас. Бирнеча йиллардан бери ремонт қилинмаганидан кутубхона биносининг деворлари бузилиб, сирлари кўчган ва томининг тунукаси тешилган. Ҳозир бино капитал ремонтга муҳтож. Кутубхона жойлашган бино тор бўлганлиги учун бу ерга етарли миқдорда стол, стуллар сиғмайди. Китоб полкалари етишмагани сабабли кутубхонадаги китоблар ҳар ерда сочилиб ётибди.

Кутубхонада республикамизнинг 30 йиллик юбилейига бағишлаб фан, маданият, қишлоқ хўжалиги ва саноатда эришилган муваффақиятларни акс эттирувчи фото-витрина ва китоб виставкаси тайёрланди. Лекин уларни қўйиш учун жой йўқ. Кутубхона биносида китобхонлар конференциялари ўтказиш учун ҳам имконият йўқ. Кутубхонани бошқа бир кенгроқ бинога кўчириш ҳақида район ижроия комитетига бирнеча марта мурожаат қилинди. Афсуски, ижроия комитет раҳбарлари кутубхонани бино блан та'минлашга жиддий э'тибор бермаётирлар.

Район ижроия комитети ва унинг маданият бўлими болалар кутубхонасини бино блан та'минлашни унутмасликлари керак. Буни ёш китобхонлар талаб қилмоқдалар.

Т. ЎРУНОВ.

ИШЧИ-ЁШЛАР МАКТАБИГА ЖИДДИЙ Э'ТИБОР БЕРИЛСИН

Фрунзе районидаги 32-нчи кечки ишчи-ёшлар мактабида 230 дан ортиқ йигит-қиз ишлабчиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқишни давом эттирмоқда. Броқ, мактабда ишчи-ёшларнинг яхши ўқишлари, фан асосларини пухта эгаллашлари учун қулай шароит яратиб берилмаган. Шу вақтга қадар 10-нчи ва 8-нчи синф ўқучилари ўзбек адабиёти, рус тили грамматикаси дарсликлари блан тўла та'минланмаганлар. Мактаб кутубхонасининг китоб фонди жуда оз. Бу ердан «Ёш гвардия», «Бахт», «Москвадан узоқда» каби машҳур асарларни топаолмайсиз.

Мактабнинг ўқув-материал базасини мустаҳкамлаш ва химия, физика, биология кабинетларини ташкил этиш э'тибордан четда қолдирилмоқда. Натижада ишчи-ёшларнинг назарий билимлари амалий машғулотлар блан мустаҳкамланмаётир. Буларнинг ҳаммасига мактабнинг ҳали шу вақтга қадар талабга тўлиқ жавоб берадиган бино блан та'мин этилмаганлиги сабаб бўлмоқда. Мактаб жойлашган ҳозирги бинода машғулотлар учун хоналар етишмайди.

Район ижроия комитетининг раиси Туркова ва Сталин номидаги тўқимачилик комбинатининг директори Комков ўртоқлар мактабни мувофиқ бир бино блан та'минлаш ва унинг материал базасини кенгайтириш ишини пайсалга солиб келмоқдалар.

Л. МАҲМУДОВ.

МАГАЗИН ҚАЧОН БИТАДИ?

Сталин районидаги Чапонота маҳалласида озиқ-овқат моллари блан савдо қилучи янги магазин қурилиши ЎзССР Савдо министрлигига қарашли қурилиш бўлими томонидан шу йил апрель ойида планлаштирилган бўлиб, қурилиш ишлари май ойида тугаши керак эди. Қурилиш ишлари бошланиб кетди, магазин деворлари кўтарилди ва у сувоқдан ҳам чиқарилди. Шундан буён мана икки ой ўтиб кетди, лекин қурилиш бўлимининг бошлиғи ўртоқ Ҳасанов магазин томини ёпиш ишини пайсалга солиб келмоқда.

Район савдо ташкилоти янги магазиннинг ишга тушишига ишониб, эски магазинни бутунлай ремонт қилмади. Эски магазин ремонтга жуда муҳтож. Агар у ремонт қилинмаса, кузда ва қишда бу магазинда савдо қилишга имконият бўлмайди. Маҳалламизда бундан бошқа озиқ-овқат магазини йўқлигига қарамай, янги магазиннинг қурилиши пайсалга солинаётгани бизни жуда ажаблантирмоқда. Қурилиш бўлими магазинни қачон битказар экан?

ДЎСМАТОВ,
маҳалла комиссиясининг раиси.
АКБАРОВ,
аптека мудири.
ЁҚУБОВ,
Райпишчеторг хизматчиси.

ЎРТА ОСИЁ ВА ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАЛАРИНИНГ VIII СПАРТАКИАДАСИГА

СОВЕТ СПОРТИДА ЯНГИ МУВАФФАҚИЯТЛАР УЧУН!

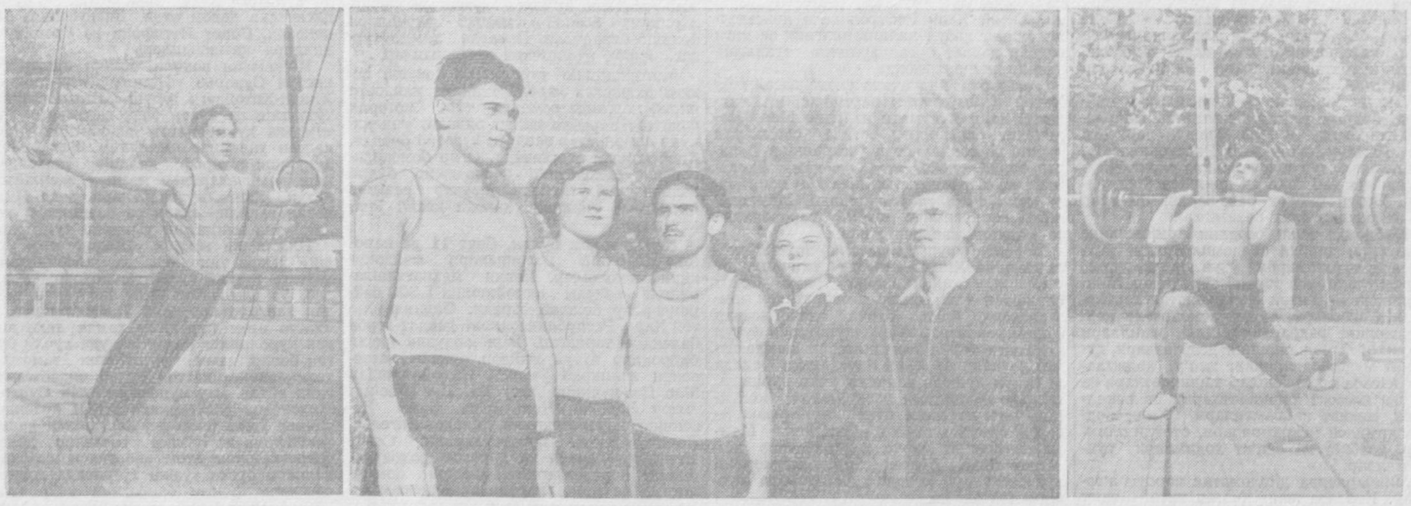

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари спартакиадасига қатнашиш учун Тошкентга беш қардош республиканинг энг яхши спортчилари келдилар. **Суратда:** Спартакиада қатнашчилари: 1. Қирғизистон ССР терма командасининг биринчи разрядли гимнастикачиси **Н. Корницких.** 2. Тожикистон ССР терма командасининг бир группа енгил атлетикачилари (чапдан): **П. Литвиненко, Т. Клейменова, М. Рахматов, М. Новикова, П. Калганов.** 3. Ўрта вазнли оғир атлетикачи, Ўзбекистон ССР чемпиони **И. Малюков** тренировка қилмоқда.

А. Горокрик ва **В. Салов** фотоси.

Аҳил коллектив

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларининг VIII спартакиадасига қатнашиш учун Тошкентга келган Қирғизистон ССР терма командасининг енгил атлетика бўйича старший тренери ўртоқ Б. С. Беспалов қуйидагиларни айтди:

— Республикамизнинг минглача йигит ва қизлари енгил атлетика блан шуғулланадилар. Булар ўртасида кўпгина талантли спортчилар бор. Аммо улар ўз қобилиятларига ишониб қолмасдан, тинмасдан ўз маҳоратларини оширмоқдалар. Қирғизистон ССР терма командаси составига энг яхши енгил атлетикачилар кирди. Булар ўртасида Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларининг VII спартакиадасида 400 ва 800 метрга югуриш бўйича биринчи ўринни олган О. Нелюбова, барьерли югуриш бўйича Қирғизистон ССР рекордчиси Табакел Мамиров, республиканинг машҳур спортчиларидан Р. Богомолов, В. Кличенко ва бошқа кўпгина ёшлар бор. Ёш спортчилардан С. Низомиддинова республикада ўтказилган мусобақада катта муваффақиятларни қўлга киритди.

Бутун команда спартакиада олдидан аҳиллик блан жиддий тренировка ўтказди. Биз Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари спартакиадасида мукофотли ўринни эгаллаш учун курашамиз.

Биринчилик учун курашаман

Мен Қизил-Ўрда область, Аральск шаҳридаги мактабда ўқиб юрган пайтимда Арол денгизида чўмилишни жуда яхши кўрар эдим. Ба'зан йигит ва қизлар блан биргаликда сузиш мусобақалари уюштирар эдик.

1948 йилда бизнинг шаҳримизда ўқувчиларнинг сузиш бўйича мусобақалари ўтказилди. Бу мусобақада мен эркин стильда 100 метрга сузиш бўйича биринчиликни олдим ва область мусобақасига қатнашдим.

Шундан кейин мен тренер И. Шульга раҳбарлиги остида сузиш бўйича спорт секциясида мунтазам шуғулланабошладим. 10-нчи синфни тамомлагач, Олмаотадаги физкультура ва спорт институтига ўқишга кирдим. Бу ерда мен тажрибали ўқитувчилар ва тренерлар раҳбарлиги остида ўз маҳоратимни такомиллаштирдим ва назарий билимимни оширдим.

Менинг техник натижаларим ҳам тез яхшиланди. Қозоғистон ССР VII спартакиадасида қатнашиб, баттерфляй усулида 100 метр масофага сузиш бўйича республика рекордини қўйдим.

Қизғин тренировкалардан кейин Тошкентга келдик. Мен ўз республикамиз терма командаси составида Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари спартакиадасига қатнашиб, биринчилик учун курашаман.

Р. ИШКЕНОВА,
Қозоғистон ССР рекордчиси.

Катта шараф

— Майдонга спорт мастери Сандлер ва биринчи разрядли курашчи Мўминов чақирилади,—э'лон қилди судья,— тренер ўз шогирди блан курашади.

Тошкентдаги Горький номли маданият ва истироҳат паркига Тошкент биринчилиги учун ўтказилаётган классик кураш бўйича мусобақани томоша қилиш учун келган кўпсонли кишилар финал учрашувига чиққан полвонларни қарсаклар блан кутиб олдилар.

Курашчилар майдон ўртасида дўстона тарзда бир-бирларининг қўлларини қисиб қўйдилар. Булардан бири—кўпйиллик катта тажрибага эга бўлган ва бутун иттифоққа ма'лум бўлган курашчи, иккинчиси яқиндагина кураш тушабошлаган йигит эди. Йигит ўз тренеридан ёш жиҳатдан икки марта кичик эди. Аммо, унда биринчи ғалабага бўлган ирода жуда кучли эди.

Малик Мўминов ўз тренерининг кучли ва чаққон курашчи эканлигини биларди. Шунга қарамай у ўзини йўқотиб қўймади. Ёш ва жасур курашчи блан тажрибали ва моҳир курашчи ўртасидаги учрашув жуда қизғин ўтди. Малик ўз тренерининг бирқанча комбинацияларини қайтарибгина қолмай, ўзи ҳам ҳужумга ўтабошлайди. Учрашувнинг 9-нчи минутида ёш курашчи атакага берилиб кетиб, ўзини ҳимоя қилишни эсидан чиқариб қўйди. Спорт мастери бундан фойдаланиб Мўминовнинг елкасини ерга тегизади, Малик Мўминов ўз тренерини чин қалбидан табриклайди.

Бундан бир ой кейин, я'ни август ойида ёш курашчи ўз тренери блан биргаликда Ўзбекистон 8-нчи спартакиадасига қатнашади. Бу сафар устоз ва шогирд турли оғирлик категориялари бўйича мусобақалашдилар. Малик Мўминов ўз оғирлигидаги барча курашчиларни енгиб, биринчи марта Ўзбекистон чемпиони номини олди.

... Бундан икки йил илгари Малик Мўминов Самарқанддаги техникумлардан бирини тамомлаб, Тошкентга ишлаш учун келди. Малик ишга келган вақтида паст бўйлик, ориққина, уятчанг йигит эди. Шунинг учун дастлабки кунларда унга жиддий ишлар буюрилмади, мас'улиятли командировкаларга юборилмади.

Бир кун кечқурун Малик «Динамо» спорт залига келиб, тўппа-тўғри тренер Сандлерга мурожаат қилди.

— Мен курашчилар секциясида шуғулланмоқчиман,—деди у.

Кекса курашчи ва тажрибали тренер Сандлер дастлабки тренировкадаёқ Маликнинг катта қобилиятга эга эканлигини сезиб олди. Малик жиддий тренировка қилди. Кураш техникасининг айрим элементларини синчиклаб ўрганди.

Мўминовнинг спорт маҳорати кун сайин такомиллашиб борди. У тез ўсиб, кенг яғринли йигит бўлиб етишди. Унинг мускуллари кучга тўлди. Малик турли мусобақаларга қатнашиб бир йил ўтмасданоқ биринчи спорт разрядига эга бўлди. Корхонадаги ишлар ҳам юришиб кетди. Ёш техник ўз ўртоқлари ўртасида ҳурматга сазовор бўлди. Унга мас'улиятли топшириқлар берилабошлади. Малик бу топшириқларни муваффақият блан бажарар эди.

Малик Мўминов Ўзбекистон чемпиони номини олгач, республика терма командаси составида Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон спортчиларининг 8-нчи спартакиадасига жиддий тайёргарлик кўрабошлади. Малик йирик мусобақаларда биринчи марта қатнашаётир. У республика спорт шарафи учун курашади.

—Менга катта ва шарафли вазифа юклатилди,—дейди у,—мас'улиятли мусобақада республика шарафи учун курашиб, ғалаба қозониш учун бутун кучимни сарф қиламан!

Г. СВИРИДОВ.

Факт ва рақамлар

*** Туркманистон ССРда физкультура ва спорт халқнинг севимли машғулотига айланган. Ҳозир республикада 1815 физкультура коллективи бор. Физкультурачилар сони кейинги йиллар ичида 100 минг кишига кўпайди. Яқинда Ашхобод шаҳрида янги боскетбол стадиони ва сузиш бассейни ишга туширилди.**

*** Тожикистон ССРда 113 мингдан кўпроқ физкультурачилар турли спорт секцияларида мунтазам шуғулланмоқдалар. 1953 йилда республикада 20 мингдан кўпроқ ГТО значкистлари ва 37 минг разрядли спортчилар етиштирилди.**

*** Қозоғистон ССРда республика VII спартакиадасига тайёргарлик вақтида район, шаҳар ва область спартакиадаларида 100 дан ортиқ область ва республика рекордлари қўйилди. Қозоғистон VII спартакиадасида эса республиканинг 24 рекорди янгиланди.**

*** Қирғизистон ССРда кейинги йилларда қишлоқларда физкультура ҳаракати айниқса авж олди. Қирғизистон КП Марказий Комитети ва Қирғизистон ССР Министрлар Совети физкультура ва спортни янада кенгайтириш мақсадида «Колхозчу» кўнгилли спорт жамиятини ташкил қилиш ҳақида қарор қабул қилди. Фрунзе ва Ош педагогика институтларида, Жалолобод билим юртида муваффақиятли суратда физкультура кадрлари етиштирилмоқда.**

Республика спорт шарафини янада оширамиз

Қозоғистон ССР спортчилари кейинги йиллар ичида катта муваффақиятларни қўлга киритдилар. Улар ўз маҳоратларини тинмай ошириб, бирнеча республика рекордларини янгиладилар. Республикада спорт мастери номини олган спортчилар сони йил сайин ошиб бормоқда.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари спартакиадасига республикамизнинг энг кучли спортчилари қатнашадилар. Булар орасида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг чақириғи блан янги ерларни ўзлаштиришга борган спортчилардан Борис Слушний, Александр Цветков ва бошқалар бор.

Спартакиада қатнашчиларидан Игорь Иванов халқаро мусобақаларда муваффақият блан қатнашди. Республика чемпионларидан А. Усенов, И. Ҳасанов, М. Умаров, О. Жарликапов, Ч. Дусенова, М. Жойимбоевлар кейинги йилларда ўз техник натижаларини бирмунча яхшиладилар.

Қозоғистонли спортчи Евгений Кодяйкин Европа биринчилиги учун Швейцарияда ўтказилган енгил атлетика мусобақаларида қатнашиб, бирмунча ютуқларни қўлга киритган. У, спартакиадада 5000 ва 3000 метр масофага югуриш бўйича мусобақалашади.

Қозоғистон ССР терма командасининг қатнашчилари спартакиадага жиддий тайёргарлик кўрдилар. Улар янги муваффақиятларни қўлга киритиб, республика спорт шарафини янада ошириш учун астойдил ҳаракат қиладилар.

П. ДЕРАЖИНСКИЙ,
Бутуниттифоқ категорияли судья.

Янги рекордлар сари

Енгил атлетика — спортнинг энг оммавий турларидан биридир. Енгил атлетика спортчининг чаққон ва чидамли бўлишини талаб қилади. Мен урушдан кейинги йилларда енгил атлетика спорт секциясида шуғулланабошладим.

Менинг ҳақиқий спортчи бўлиб етишишим учун тренерлар анча меҳнат қилдилар. Мен тренерларнинг кўрсатмаларига мувофиқ чидам блан мунтазам тарзда астойдил тренировка қилдим. Бунинг натижасида спорт маҳоратим тинмай ўсиб борди. 1948 йилда мен тўсиқлар қўйилган 3000 метрга югуриш бўйича Ўзбекистон рекордини қўйдим. Шундан бери ўз натижамни бирнеча марта яхшиладим.

Ўзбекистон VIII спартакиадаси мусобақаларига қатнашиб, 5000 метрга югуриш бўйича янги рекорд қўйдим ва 3000 метрга югуриш бўйича 13-нчи марта ўз рекордли натижамни яхшиладим.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари спартакиадаси олдидан жиддий тренировка ўтказдим. Бу спартакиадада ҳам ўз рекорд натижаларимни яхшилашга ҳаракат қиламан.

Т. ИСМОИЛОВ,
Ўзбекистон ССР рекордчиси.

Спартакиада мусобақаларининг обзори

Бугун кундуз соат 4 да «Спартак» стадионида мингдан ортиқ спортчилар паради блан Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон саккизинчи спартакиадаси очилади. Республика мусобақаларида ғолиб чиққан спортчилар ўз республикалари байроғи остида трибуна олдидан саф тортиб ўтадилар. Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистон ва Ўзбекистон спортчилари бугун спортнинг 17 тури бўйича мусобақалаша бошлайдилар. Бу республикалардан қайси бири биринчи ўринни эгаллашини олдиндан айтиш қийин. Тошкентли спорт ҳаваскорлари биринчилик учун бўладиган қизғин курашни ўз кўзлари блан кўрадилар.

Бугун кундуз соат 3 да «Динамо» стадионида Қазағистон ва Тожикистон футболчилари, соат бешда эса Қирғизистон ва Тожикистон футболчилари учрашадилар. 5 октябрьдан 8 октябрьгача ҳар куни «Динамо» стадионида кундуз соат 3 дан кеч соат 5 гача турли командалар ўртасида футбол мусобақалари ўтказилади. Футбол, баскетбол, волейбол, сув полоси, шахмат ва теннис мусобақалари давра усулида ўтказилади.

Спортнинг 17 тури бўйича бўладиган барча мусобақаларни кўриб улгуриш мумкин эмас, албатта.

Баскетбол ҳаваскорлари спортнинг бу тури бўйича бўладиган мусобақаларни кўриш учун темирйўлчилар маданият саройига боришлари керак. Бу ерда трибуналарига 2 минг киши сиғадиган янги баскетбол стадиони қурилган. Эркак ва хотин-қиз баскетбол командаларининг учрашувлари 3 октябрьдан 8 октябрьгача ҳар куни эрталаб соат 11 дан кеч соат 17 гача ўтказилади.

Темирйўлчилар маданият паркида шу кунларнинг худди шу соатларида волейболчилар мусобақаси бўлади.

Спартакиада давом этган кунларда жуда кўп одам бўлади. 3 октябрьдан 8 октябрьгача «Спартак» сув станциясида ҳар куни икки мартадан сув полоси бўйича мусобақа ўтказилади. Бугун соат 12 да Туркманистон ва Қирғизистон командалари, соат 13 да эса Қозоғистон ва Ўзбекистон ватерполистлари учрашадилар. Қирғизистон-Қозоғистон, Тожикистон-Туркманистон учрашувлари эртага кундуз соат 3 ва 4 да бўлади.

Комсомол кўлидаги «Буревестник» сув станциясида 4 октябрьда соат $11^1/_2$ да сувга сакраш мусобақалари, кундуз соат 1 да эса сузиш мусобақалари бошланади.

Беш қардош республиканинг энг кучли шахматчилари бугун кеч соат 6 да Тошкент офицерлар Уйи паркида қизғин кураш бошлайдилар. Мусобақанинг биринчи куни Қозоғистон командаси Қирғизистон шахматчилари блан, Ўзбекистон командаси Тожикистон командаси блан учрашади. Ҳарбир команда 4 эркак ва 1 аёлдан иборат.

Теннис мусобақалари 3 октябрьдан бошлаб «Спартак» стадионида ўтказилади.

Бугун «Динамо» стадионида спортнинг энг оммавий тури — енгил атлетика бўйича мусобақалар бошланади. Параддан кейин, соат 17 да «Спартак» стадионида 100 метрга югуришга старт берилади. Бундан ташқари шест блан баландликка сакраш, диска улоқтириш ва 800 метрга югуриш бўйича мусобақалар ўтказилади. Хотин-қизлар ҳам югуриб келиб узунликка сакраш бўйича мусобақалашабошлайдилар. 4 — 7 октябрь кунлари енгил атлетика мусобақалари кундуз соат 4 яримда бошланади.

Классик кураш ва спорт гимнастикаси бўйича мусобақалар Тошкент офицерлар Уйи паркида ўтказилади. 3 — 7 октябрь кунлари кеч соат 6 дан паркнинг ёзги театрида 5 республиканинг энг кучли курашчилари учрашадилар. Биринчи бўлиб Қирғизистон ва Қозоғистон, Тожикистон ва Туркманистон командалари учрашадилар. Гимнастикачиларнинг чиқиши баскетбол майдончасида бўлади. Биринчи разрядли гимнастикачилар 5 октябрь кундуз соат 4 да мажбурий программа бўйича, 6 октябрьда эса ихтиёрий программа бўйича мусобақалашадилар. 7 ва 8 октябрьда гимнастикачиларнинг мастерлар программаси бўйича чиқишлари бўлади.

5 — 7 октябрьда кеч соат 7 да Горький номли маданият ва истироҳат паркидаги ёзги театр саҳнасида оғирлик кўтариш бўйича мусобақалар ўтказилади.

Темирйўлчилар маданият ва истироҳат паркидаги ёзги театр саҳнасида эса 3—6 ва 8 октябрь кунлари кеч соат 7 дан бошлаб бокс мусобақалари ўтказилади. Бугун Қозоғистон ССР ва Қирғизистон ССР, Ўзбекистон ССР ва Тожикистон ССР командалари учрашадилар.

6 октябрь кундуз соат 12 да мотоцикл кросси ўтказилади. Эркаклар 100 километрга, хотин-қизлар эса 30 километрга кросс ўтказадилар.

5 октябрь соат 11 да хотин-қизларнинг 30 километрга шоссе бўйича пойгалари ўтказилади. Эркаклар 100 километрга пойга ўтказадилар. 7 октябрьда соат 11 да хотин-қизлар учун 15 километрга ва эркаклар учун 30 километрга велокросс бўлади.

Городовиков номли ипподромда 3 октябрьдан 7 октябрьгача турли хил пойгалар ўтказилади.

Бу йил Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон спартакиадасида биринчи марта ҳозирги замон пятиборье мусобақаси ўтказилади. Ҳозирги замон пятиборье мусобақасининг ҳарбир қатнашчиси спортнинг беш тури бўйича — отда пойга, қиличбозлик, сувда сузиш, пистолетдан отиш ва кросс бўйича мусобақалашиши керак. Бу мураккаб мусобақа 3 октябрьдан 7 октябрьгача ипподромда, Ўрта Осиё Давлат университети спорт залида, «Буревестник» сув станциясида ва бошқа жойларда ўтказилади.

Қайси команда Ўрта Осиё чемпиони деган фахрли номни олар экан? Бу саволга фақат 8 октябрь куни, спартакиаданинг тантанали ёпилиш куни аниқ жавоб олиш мумкин. Ҳозир фақат шуни айтиш мумкин: мусобақадошлар бирбирларига муносиб бўлганликлари учун мусобақалар жуда қизғин спорт кураши блан ўтади. Ғалаба қозонган команда ўз муваффақиятлари блан бизнинг Совет спортига янги шон-шарафлар келтиради.

Хитой Халқ Республикасининг беш йиллиги

Пекинда парад ва байрам намойиши

ПЕКИН, 1 октябрь. (ТАСС). Бугун Хитой пойтахтида тонг отиши бланоқ Пекин кўчалари байрам хушчақчақлиги блан тўлди, музика ва ашула садолари жаранглаб эшитилабошлади. Ҳамма жойда байроқлар, халқ Хитойининг беш йил ичида эришган ғоят катта ғалабаларини кўрсатадиган шиор ва плакатлар қўйилган.

Пекин маркази — Тяньаньминь майдони байрам тусида безатилган. Марказий минбарда — Мао Цзэ-дун портрети ва: «Яшасин Хитой Халқ Республикаси!», «Яшасин бутун дун'ё халқларининг улуғ бирлиги!» деб ёзилган шиорлар ўрнатилган. Бутун майдон ранг-баранг флаглар ва байроқлар блан безатилган.

Майдонда халқ озодлик армиясининг қисмлари, ҳарбий академияларнинг ўқувчилари, турли ҳарбий ўқув юртларининг, курсантлари саф тортиб турадилар. Минбарларда — Хитой Коммунистик партияси МК а'золари, турли демократик партияларнинг раҳбарлари, Халқ вакиллари Умумхитой мажлисининг депутатлари, ҳукумат муассасаларининг мас'ул ходимлари, касаба союз, ёшлар ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотларининг вакиллари, меҳнат қаҳрамонлари, Халқ-озодлик армияси қаҳрамонлари, отоқли олимлар, адабиёт ва сан'ат ходимлари тўпланганлар.

Минбарларда дипломатик корпус а'золари, Кореяда жанг қилган хитой халқ кўнгиллиларининг делегацияси, шунингдек совет маданият арбобларининг делегацияси а'золари, СССРдаги иқтисодий ва маданий ютуқлар виставкасининг ходимлари, Игорь Моисеев раҳбарлигидаги СССР халқ рақси давлат ансамблининг артистлари, Польша, Румыния, Германия Демократик Республикаси, Чехословакия, Ҳиндистон, Индонезия, Бирма ва бошқа мамлакатлардан келган кўпгина маданий ва жамоат делегациялари ҳозир бўлдилар.

Соат 10. Ҳамманинг назар-э'тибори Тяньаньминь марказий минбарига қаратилган. Хитой Халқ Республикаси Раиси Мао Цзэ-дун, ХХР Раисининг ўринбосари Чжу Дэ, Халқ вакиллари Умумхитой мажлиси Доимий комитетининг раиси Лю Шао-ци, Давлат кенгашининг бош министри Чжоу Энь-лай, Давлат кенгаши бош министри ўринбосари Чэнь Юнь ҳамда Хитой ҳукумати ва Компартиясининг бошқа раҳбарларини, шунингдек Совет ҳукумат делегацияси раҳбари Н. С. Хрушчевнинг, делегация а'золари Н. А. Булганин, А. И. Микоян, Н. М. Шверникни, ҳукумат делегациялари бошлиқлари: Польша Халқ Республикасидан — Болеслав Берут, Корея Халқ-Демократик Республикасидан — маршал Ким Ир Сен, Румыния Халқ Республикасидан — Георге Апостол, Мўғулистон Халқ Республикасидан — Самбу, Чехословакия Республикасидан Вацлав Копецкий, Венгрия Халқ Республикасидан — Андраш Хегедюш, Германия Демократик Республикасидан — Лотар Больц, Болгария Халқ Республикасидан — Райко Дамянов, Вьетнам Демократик Республикасидан — Хоанг Минь Зиам, Албания Халқ Республикасидан Бехар Штюллинг, шунингдек ҳукумат делегациялари а'золарининг майдонда пайдо бўлишларини тўплаганлар гулдурос қарсаклар блан кутиб оладилар.

Пекин шаҳрининг бошлиғи Пин Чжэнь байрамнинг бошланганини э'лон қилади. Оркестр Хитой Халқ Республикасининг Давлат гимнини ижро этади. Байрам шарафига артиллериядан бирйўла ўқ узиб берилган салют тантанали суратда гумбурлайди. Салют тамом бўлиши бланоқ, Тяньаньминь майдонида саф тортиб турган қўшинларга «смирно» командаси берилади. ХХР мудофаа министри генерал Пин Дэ-хуай майдонга кириб келади, у парад қўмондони генерал Ян Чэн-унинг рапортини қабул қилиб, унинг блан бирга қўшинларни айланиб чиқади ва уларни миллий байрам — Хитой Халқ Республикаси э'лон қилинган куннинг беш йиллиги блан табриклайди. Майдонда қудратли «ура» садолари янграйди, бу блан парад қатнашчилари Пин Дэ-хуайнинг табригига жавоб берадилар.

Генерал Пин Дэ-хуай қўшинларни айланиб бўлганидан кейин минбарга чиқади ва қуйидаги байрам буйруғини ўқиб беради:

«Хитой Халқ-озодлик армиясининг жангчилари ва командирлари ўртоқлар!

Бугун биз улуғ байрамни — Хитой Халқ Республикаси тузилган куннинг беш йиллигини байрам қилмоқдамиз. Хитой Халқ-озодлик армияси бутун халқ блан биргаликда мамлакатимизнинг ўтган беш йил ичида эришган улуғ муваффақиятларини чин қалбдан нишонламоқда, Халқ вакиллари биринчи чақириқ Умумхитой мажлиси биринчи сессиясининг муваффақият блан тамом бўлганини, Хитой Халқ Республикаси конституциясининг қабул қилинганлигини ва янги раҳбар давлат органларининг тузилганлигини нишонламоқда.

Ўтган беш йил ичида улуғ ватанимиз Хитой Коммунистик партиясининг, марказий халқ ҳукумати ва раис Мао Цзэ-дуннинг раҳбарлиги остида социализм қуриш ва социалистик ўзгаришлар йўлидан бориб, сиёсат соҳасида ҳам, экономика ва маданият соҳасида ҳам ғоят катта муваффақиятларга эришди. Мамлакатимиз аҳолисининг моддий фаровонлиги ва маданий савияси ошди.

Кореяда уруш ҳаракатларининг тўхтатилиши ва Ҳинди-Хитойда тинчликнинг тикланиши халқимизнинг улуғ Совет Иттифоқи блан, халқ демократияси мамлакатлари блан, барча тинчликсевар қўшни давлатлар блан, шунингдек бутун дун'ёдаги барча тинчликсевар мамлакатлар ва халқлар блан биргаликда Осиёда ва бутун дун'ёда тинчлик учун курашда, халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш учун курашда буюк муваффақиятларга эришганлигини кўрсатади. Мамлакатимизнинг барча тинчликсевар давлатлар блан бўлган тинч ҳамкорлик муносабатлари кундан-кунга тобора мустаҳкамланмоқда.

Шу йил 15 сентябрьдан 28 сентябрьгача мамлакатимизда умумий сайлов асосида сайланган Халқ вакиллари биринчи чақириқ Умумхитой мажлисининг биринчи сессияси бўлиб ўтди.

Раис Мао Цзэ-дун та'кидлаб ўтганидек, «Ҳозирги сессиямиз тарихий жиҳатдан катта аҳамиятга эга. Бу давр республикамиз 1949 йилда ташкил топган пайтдан буён халқимиз эришган янги ғалабалар ва янги муваффақиятлардан дарак берувчи даврдир. Бу сессияда ишлаб чиқилиши ва қабул қилиниши лозим бўлган конституция мамлакатимизда социализм ишини анча олға бостиради».

ХХР конституциясида: «Хитой Халқ Республикасининг қуролли кучлари халқникидир» деб ёзилган. Бинобарин, бизнинг армиямиз бундан буён ҳам халққа хизмат қилишдан иборат шонли традицияларини ривожлантириши, ҳукуматни қўллаб-қувватлаши, халқ манфаатларини ҳимоя қилиши, конституцияга ва қонунларга намунали равишда риоя қилиши, жамоат тартибини сақлаши ва ижтимоий ахлоқ қоидаларини ҳурмат қилиши лозим.

Конституцияда «Халқ революциясининг ғалабаларини ва давлатнинг қурилиш соҳасидаги муваффақиятларини ҳимоя қилиш, мамлакатнинг суверенитетини ва территориал бутунлигини ҳамда хавфсизлигини ҳимоя қилиш» Хитой Халқ Республикаси қуролли кучларининг муқаддас бурчидир, деб кўрсатилган. Шу сабабли Тайваньни озод қилиш учун кураш Хитой Халқ-озодлик урушининг ҳали тугалланмаган вазифасидир. Тайваньни озод қилиш Хитой Халқ-озодлик армияси зиммасига юкланган фахрли вазифадир. Армиямиз бутунича мамлакатимиз халқига таяниб ва ўз ғайратига ғайрат қўшиб, Тайваньнинг америка империализми ва хоин Чан Кай-ши тўдаси зулмидан озод қилинишига албатта эришиши ҳамда бу мақсадга эришгунча курашни тўхтатмаслиги лозим. Бизнинг курашимиз адолатли курашдир ва биз албатта ғалабага эришамиз.

Тайваньни озод қилиш ва мамлакатимизнинг муқаддас территориясига нисбатан империализм томонидан қилиниши мумкин бўлган агрессив ҳаракатларнинг олдини олиш мақсадида, шунингдек мамлакатимизда тинч қурилишни та'минлаш ҳамда Осиёда ва бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш мақсадида буюраман: ҳамиша жангга тайёр бўлингиз, жанговар ва сиёсий тайёрликни кучайтирингиз, бирлашган, ягона иродани мустаҳкамлангиз, социалистик онгликни оширингиз, Совет Армиясининг бутун илғор тажрибасини ҳартомонлама ўрганингиз, ҳозирги замон жангини олиб бориш сан'атини эгаллангиз, революцион қаҳрамонликни кучайтирингиз, буйруқларга бўйсунингиз, интизомга риоя қилингиз ва ҳарқандай ҳарбий топшириқни муваффақият блан бажариш учун курашингиз!

Яшасин Хитой Халқ-озодлик армияси!

Яшасин Хитой Халқ Республикаси!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг ташкилотчиси — Хитой Коммунистик партияси!

Яшасин хитой халқининг улуғ йўлбошчиси — Раис Мао Цзэ-дун!»

Соат 10 дан 30 минут ўтганда тантанали марш бошлашга команда берилади.

Парадни ҳарбий академия — Хитой Халқ-озодлик армияси қўмондон кадрларининг асосий мактаб ўқувчилари бошлаб берадилар. Парадда ҳамма турдаги қурол қўшинлари қатнашдилар.

Моторларнинг гуруллаган товуши остида даҳшатли ҳарбий техника майдонга кириб келганда осмонда тўрт моторли флагман корабли пайдо бўлади, уни қирувчи самолётлар эскорти кузатиб боради. Ҳаво паради бошланади. Оғир бомбардировкачи самолётлар звено-звено бўлиб баланд учиб ўтадилар, тезучар реактив қирувчилар ғизиллаб ҳавони кесиб ўтиб кетадилар.

Парад тамом бўлди. Соат 11 да намойишчиларнинг колонналари майдонга кириб келадилар. Пекин меҳнаткашларининг байрам намойишини 1.300 байроқдорлар бошлаб беради. Олдинда Хитой Халқ Республикасининг давлат герби баланд кўтарилган. Беш юлдузли қизил байроқлар бутун майдон орқали астасекин ҳилпираб ўтади. Намойишчилар Мао Цзэ-дуннинг, Чжу Дэ, Лю Шао-ци, Чжоу Энь-лай, Чэнь Юнь, Сунь Ятсеннинг портретларини, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталин портретларини, Совет Иттифоқи партия ва ҳукумат раҳбарларининг портретларини, қардош коммунистик ва ишчи партияларнинг раҳбарларининг портретларини кўтариб борадилар.

Майдонга пионерлар — социализмнинг бўлажак қурувчилари кириб келадилар. Йиғилганларнинг ҳаммаси уларни қизғин қарсаклар блан кутиб олади. Пионерлар юзлаб ранг-баранг шарларни ҳавога учирадилар, осмонга парвоз қилган каптарлар бир лаҳзага қуёш нурларини қоплайди.

Ёшларнинг: «Яшасин Хитой Халқ Республикаси!», «Яшасин тинчлик!», «Яшасин Мао Цзэ-дун!» деган сўзлари жаранглаб эшитилади.

Пекин ишчилари колонналарини хитой темирйўлчиларининг шонли отряди бошлаб боради. Улар тинч ижодий меҳнат соҳасида эришган ютуқларини кўрсатадиган кўп диаграммалар ва транспарантлар кўтарганлар. Шицзиншань металлургия заводи, Чансиньдянь паровоз-вагон ремонт заводи, биринчи машинасозлик заводи, қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи ва Хитой Халқ Республикаси пойтахтидаги бошқа кўп корхоналарнинг ишчилари майдондан ўтадилар. Уларнинг ҳаммаси тўққиз ойлик планнинг ошириб бажарилганлиги тўғрисида рапорт берадилар. Цзинси кўмир конларининг шахтёрлари кўмир қазиш болғаларини кўтариб борадилар. Пекиндаги биринчи тўқимачилик фабрикасининг тўқимачилари пойтахтнинг яқиндагина ишга туширилган бу саноат корхонасида ишлаб чиқариладиган ип-газламаларнинг турли-туман нусхаларини кўтариб борадилар.

Тяньаньминь майдонига Пекиндаги иккинчи тўқимачилик фабрикасининг қурувчилари, кўп завод, фабрика, мактаб, институт, уй-жой, давлат муассасалари биноларининг қурувчилари кириб келадилар.

Намойиш қатнашчилари кўтариб борган транспарантларда Хитойга социализм қуришда ёрдам бераётган қардош халқларга самимий салом сўзлари ёзилган. Хитой ва Совет Иттифоқи улуғ халқларининг абадий, бузилмас дўстлиги шарафига табрик сўзлари эшитилади.

Намойишчилар хитой халқининг ўтган беш йил ичида маданият соҳасида эришган катта ютуқларини кўрсатадиган панно ва диаграммаларни кўтариб ўтадилар.

Пойтахт меҳнаткашларининг бу улуғвор намойиши уч соатдан кўпроқ вақт давом этди. Намойишда 500 мингдан кўпроқ киши қатнашди. Намойиш янги ғалабалар йўлида, Хитойда социализм қуриш йўлида, ўзининг бахтли ҳаёти йўлида меҳнат қилишга қат'ий бел боғлаган хитой халқининг бирлиги белгиси остида, меҳнаткашлар оммасининг Хитой Коммунистик паритяси ва халқ ҳукумати теварагига жипслашганлиги белгиси остида ўтди. Пекин меҳнаткашларининг байрам намойиши хитой халқининг азалдан Хитойники бўлиб келган территорияни — Тайвань оролини озод қилишга ва Осиёда ҳамда бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш учун курашишга қат'ий қарор берганлигини кўрсатадиган қудратли намойиш бўлди.

Кечқурун прожекторларнинг нурлари блан ёритилган Тяньаньминь майдонида оммавий халқ сайиллари бўлди.

А. Я. Вишинскийнинг БМТ Бош Ассамблеяси раисига мактуби

НЬЮ-ЙОРК, 1 октябрь. (ТАСС). СССР делегациясининг бошлиғи А. Я. Вишинский БМТ Бош Ассамблеяси тўққизинчи сессиясининг раиси Ван Клефенсга «Хитой денгизлари районида кемаларнинг эркин қатнаб туришига ҳалақит берилаётганлиги тўғрисида»ги моддани сессиянинг кун тартибига киритиш ҳақида мактуб юборди. Мактубда бундай дейилади:

1954 йил 30 сентябрь.

Ҳурматли раис жаноблари, шу блан сиздан «Хитой денгизлари районида кемаларнинг эркин қатнаб туришига ҳалақит берилаётганлиги тўғрисида»ги моддани муҳим ва шошилинч масала сифатида Бош Ассамблея тўққизинчи сессиясининг кун тартибига киритишни сўрайман.

Процедура қоидаларининг 20-нчи моддасига мувофиқ, бу масала юзасидан изоҳат хатини илова қиламан.

Ҳурмат блан А. Я. Вишинский, СССР делегациясининг бошлиғи.

А. Я. Вишинскийнинг БМТ Бош Ассамблеяси раисига мактуби

НЬЮ-ЙОРК, 1 октябрь. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеясининг 9-нчи сессиясидаги СССР делегациясининг бошлиғи А. Я. Вишинский Бош Ассамблея раисига мактуб юборди, мактубда бундай дейилади:

«Шу блан Сиздан «Қурол-яроғларни камайтириш ва атом, водород қуролини ҳамда ялпи қирғин қуролининг бошқа хилларини тақиқлаш тўғрисидаги масала юзасидан халқаро конвенция (шартнома) тузиш тўғрисидаги» моддани муҳим ва шошилинч масала сифатида Бош Ассамблея 9-нчи сессиясининг кун тартибига киритишни сўраш шарафига муяссарман».

Раис жаноблари, сиздан бу масала юзасидан илова қилинган резолюция проектини Бош Ассамблеянинг расмий ҳужжати сифатида тарқатиш ҳақида кўрсатма беришингизни сўрайман.

Совет ва Югославия ташқи савдо ташкилотлари ўртасида бир-бирларига товар етказиб бериш тўғрисида компенсацион битим имзоланди

Совет ташқи савдо ташкилотларининг ва Югославия Федератив Халқ Республикаси Иттифоқ ташқи савдо Палатасининг вакиллари ўртасида олиб борилган музокаралар натижасида шу йил 1 октябрьда Белградда Совет ва Югославия ташқи савдо ташкилотларининг бир-бирларига товарлар етказиб беришлари ҳақида компенсацион битим имзоланди.

Бу битимга биноан СССР дан Югославияга тозаланмаган нефть, пахта, марганец рудаси, антрацит, газета қоғози ва Югославиядан СССР га гўшт, конопля толаси, тамаки, коустик сода, кальцилаштирилган сода, этил спирти, калцияли карбид етказиб берилади.

Товарларнинг асосий қисмини ҳар иккала томон шу йилнинг охиригача етказиб беради.

ССР ИТТИФОҚИ ҲУКУМАТИ БЛАН ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИ ЎРТАСИДА САВДОДАН ТАШҚАРИГИ ТЎЛОВЛАР ҲАҚИДА БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

Шу йил 30 сентябрьда Москвада ССР Иттифоқи Ҳукумати блан Германия Демократик Республикаси Ҳукумати ўртасида савдодан ташқариги тўловлар ҳақида Битим имзоланди.

СССР Ҳукумати номидан Битимни СССР Молия министрининг Ўринбосари И. Д. Злобин имзолади.

Германия Демократик Республикаси Ҳукумати номидан — ГДР Молия министрининг Ўринбосари М. Шмидт имзолади.

РИМДА КОМПАРТИЯНИНГ БИНОЛАРИГА БОСҚИНЧИЛАРЧА ҲУЖУМ

РИМ, 1 октябрь. (ТАСС). Кейинги кунларда бир гуруҳ фашист босқинчилар Римда Коммунистик партияга қарши бирқанча иғвогарликларни қилдилар. 28 сентябрьга ўтар кечаси Коммунистик партиянинг икки секцияси жойлашган биноларга гранаталар ташланди. 29 сентябрь кечқурун фашистлар «Либерио ринашита» деган китоб магазинининг витринасини синдирдилар. Бу магазин Коммунистик партиянинг раҳбарлиги жойлашган бинодадир. Фашистлардан бир группаси яқинда Компартиянинг икки район секциясининг секретарьларига ҳужум қилди.

Компартия секцияларининг секретарьлари ахборот-э'лон қилдилар. Ахборотда «иғвогарларга ҳомилик қилаётган ма'мурлар блан биргаликда фашистлар террорини авж олдириш йўлида қилинаётган бу хил уринишлар» фош қилинади.

БМТ Бош Ассамблеясининг тўққизинчи сессияси

30 сентябрьдаги кундузги ялпи мажлис

НЬЮ-ЙОРК, 1 октябрь. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеясининг 30 сентябрьда кундузги ялпи мажлисида умумий дискуссия давом этди. Дискуссияда Индонезия, Совет Иттифоқи ва Греция вакиллари қатнашдилар.

Индонезия вакили, ташқи ишлар министри Сунарьо Жанва кенгашининг Ҳинди-Хитойдаги уруш ҳаракатларини тўхтатиш ва «узоқ вақт давомида мустамлака ҳукмронлиги шароитида яшаб келган халқнинг миллий мустақиллик ҳуқуқини э'тироф қилиш» соҳасидаги иши натижаларидан мамнун эканлигини айтди. Жанва музокаралари, деди Индонезия вакили, «халқаро вазиятдаги кескинликни юшматиш умидини туғдирди».

Индонезия вакили «Жаҳон атом уруши» хавфи тинчликка ва инсониятнинг ҳаётига таҳдид қилаётганлигини та'кидлаб, ўз мамлакати атом энергияси устидан халқаро контроль ўрнатилишини ва «ҳатто атом қуролини ҳамда янги қирғин қуролининг ҳозирги жуда кучли бўлган бошқа ҳамма турларини тамомила тақиқлашни» қаттиқ ёқлаб чиқаётганлигини айтди. Шу муносабат блан Сунарьо Индонезия делегацияси АҚШ президентининг ўтган йили декабрь ойида қилган таклифини ва Қўшма Штатлар давлат секретарининг атом энергияси юзасидан халқаро орган тузиш тўғрисида ҳозирги сессияда қилган банёотини «зўр қизиқиш блан эшитди» деди.

Индонезия вакили ҳархил ҳарбий иттифоқлар ва регионал гуруҳлар тузилишига қарши гапирди ва Индонезия бу хил иттифоқлар ҳамда гуруҳларга қўшилиш ниятида эмас, деди. «Биз қуруқ бетарафлик сиёсатини эмас, балки мустақил актив ташқи сиёсатни юргизиб, — деди Сунарьо, — «совуқ муносабатлар урушида» томонлардан биронтасига ҳам қўшилмасдан, бу блан мустақиллигимиз ва суверенитетимиз ишини туғаллашга самаралироқ хизмат қилаоламиз деб ўйлаймиз.

Сунарьо, Индонезия барча халқлар ва миллатларнинг тотув яшаши мумкин ва зарур деган нуқтаи назарни ёқлайди, деди. Ҳозирги замон шароитида, — деди Сунарьо, — «Миллий мустақиллик ва тотув яшашдан иборат ижобий концепцияни қабул қилгандагина инсоният музокаралар ёрдами блан иқтисодий ва социал соҳаларда бирон хил янги анча катта силжишларга эришиши мумкин». «Броқ, тотув яшаш ва музокаралар олиб бориш, — деди ўз сўзини давом этдириб у, — шу блан бирга бир-бирини ҳурмат қилишни ва тенглик асосида бир-бирига ишонишни талаб қилади».

Индонезия вакили кам ривож топган мамлакатларга иқтисодий ёрдам беришнинг кенгайтирилишини ёқлаб сўзлади, бу мамлакатларнинг саноатини ривожлантириш зарурлигини алоҳида уқтириб ўтди. Шу муносабат блан у, халқаро бозорларни ва нархларни стабил ҳолда сақлаш зарурлигига ҳамда сиёсий мулоҳазалар блан савдо соҳасида вужудга келтирилаётган ғовларни, я'ни кам ривож топган мамлакатларнинг иқтисодий аҳволига ёмон та'сир қилаётган ғовларни тугатишга э'тиборни жалб қилди. Индонезия вакили Бош Ассамблеяни халқаро савдо-сотиқни ҳечқандай сун'ий чеклашсиз халқаро иқтисодий ҳамкорлик руҳида ривожлантирадиган йўлларни ва воситаларни қидириб топишга чақирди.

Индонезия делегати бутун дун'ёда тинчликка қаттиқ таҳдид қилаётган хавфлардан бири сифатида мустамлакачилик масалаларига анча катта э'тибор берди. Шу муносабат блан Индонезия вакили: Индонезия делегацияси Тунис ва Марокаш ҳақидаги масаланинг Бош Ассамблея кун тартибига киритилишини қувватлайди деди. Сунирьо Ғарбий Ирианнинг (Янги Гвинея Ғарбий қисмининг) сиёсий статути ҳақидаги масалага алоҳида э'тибор берди. Индонезия делегацияси бу масалани ҳозирги сессиянинг кун тартибига қўйган. Индонезия делегати Голландиянинг Ғарбий Ирианага нисбатан бўлган мустамлакачилик да'воларини ҳимоя қилиб чиққан Австралия вакилининг нутқини қаттиқ танқид қилди.

Индонезия вакили Хитой Халқ Республикасининг БМТ органларидаги қонуний ҳуқуқларини тиклаш масаласига тўхталиб, Индонезия «БМТ да Хитой Халқ Республикасининг вакиллари иштирок қилишини қўллаб-қувватлайди» деди. Ҳозирги халқаро вазиятда Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Хитой Халқ Республикасининг вакиллари иштирок қилиши, — деди у, — «Осиёдаги вазиятни барқарор ҳолга келтиришга албатта ёрдам беради ва бутун дун'ё манфаатдор бўлган проблемаларни ҳал этишга ёрдам қилади».

Бош Ассамблея СССР делегацияси бошлиғи А. Я. Вишинскийнинг нутқини зўр э'тибор блан тинглади. А. Я. Вишинский энг муҳим халқаро проблемаларга ва бутун дун'ёда тинчликни ҳамда халқаро хавфсизликни та'минлаш учун БМТ бориши лозим бўлган йўлларга тўхталди. А. Я. Вишинский Германия проблемасига, Европа ва Осиёда тинчликни та'минлаш масалаларига, шунингдек қуролли кучларни ва қурол-яроғларни камайтириш ҳақидаги ҳамда атом ва водород қуролини тақиқлаш тўғрисидаги масалага муфассал тўхталди. А. Я. Вишинский ўз нутқининг охирида «Қурол-яроғларни камайтириш ва атом, водород қуролини ҳамда ялпи қирғин қуролининг бошқа турларини тақиқлаш тўғрисидаги масала юзасидан халқаро конвенция (шартнома) тузиш ҳақида»ги совет резолюциясининг қуйидаги проектини ўқиб эшитдирди:

I. Бош Ассамблея БМТнинг қуролсизланиш комиссиясига тинчликни ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш мақсадини ўз олдига қўйган ва атом, водород қуролини ҳамда ялпи қирғин қуролининг бошқа турларини тақиқлашни ва бу қуролларни давлатларнинг яроғ-аслаҳалари қаторидан чиқариб ташлашни, қурол-яроғларни жиддий суратда камайтиришни ҳамда бу қарорларнинг амалга оширилиши юзасидан халқаро контроль ўрнатишни кўзда тутган халқаро конвенция (шартнома) проектини ишлаб чиқиб, Хавфсизлик Кенгашининг тасдиқига тақдим этишни топширади. Бу масалада Франция ва Англиянинг 1954 йил 11 июньдаги таклифлари асос қилиб олинсин.

Шунга мувофиқ конвенция (шартнома) қуйидаги асосий қоидаларни ўз ичига олиши лозим:

1. Қуйида кўрсатилган тадбирлар айни бир вақтда амалга оширилади:

а) давлатлар ўз қурол-яроғларини, қуролли кучларини ва давлат бюджетларидан ҳарбий иҳтиёжларга ажратиладиган маблағларни олти ой (ёки бир йил) мобайнида келишилган нормаларнинг 50 процентн миқдорида камайтирадилар. Қурол-яроғлар ва қуролли кучлар 1953 йил 31 декабрьгача бўлган қурол-яроғлар ҳамда қуролли кучлар даражасига қараб камайтирилади. Чиқариладиган маблағлар 1953 йил 31 декабрьда тамом бўлган йил мобайнида ҳарбий иҳтиёжларга қилинган ҳаражатлар даражасига қараб камайтирилади.

б) Қурол-яроғларни ва қуролли кучларни «а» бандида кўрсатилганича камайтириш юзасидан олинган мажбуриятларнинг давлатлар томонидан қандай бажарилаётганлигини кузатиб туриш мақсадида хавфсизлик Кенгаши ҳузурида муваққат халқаро контроль комиссияси тузилади. Бу комиссия қурол-яроғларни ҳамда қуролли кучларнинг камайтирилиши юзасидан белгиланадиган тадбирлар қандай амалга оширилиши тўғрисидаги зарур ма'лумотларни давлатлардан талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлади. Комиссия қурол-яроғларни ва қуролли кучларни ҳамда ҳарбий иҳтиёжларга чиқариладиган маблағларни камайтириш юзасидан давлатларнинг ўз зиммаларига олган мажбуриятларини қандай бажараётганликларини кузатиб туриш соҳасида зарур тадбирларни кўради. Давлатлар конвенцияда кўзда тутилган тадбирларнинг қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисида комиссияга белгиланган муддатларда вақт-вақт ма'лумот топшириб турадилар.

2. I моддада кўрсатилган тадбирлар амалга оширилиб бўлгач, қуйидаги тадбирларни айни бир вақтда амалга ошириш кўзда тутилади:

а) давлатлар олти ой (ёки бир йил) мобайнида ўз қурол-яроғларини ва қуролли кучларини ҳамда ҳарбий иҳтиёжлар учун давлат бюджетидан бериладиган маблағларни 1953 йил 31 декабрьгача бўлган қурол-яроғлар ҳамда қуролли кучлар даражасига қараб ва ҳарбий иҳтиёжларга қилинадиган ҳаражатларни 1953 йил 31 декабрьда тамом бўлган йил мобайнида қилинган ҳаражатлар даражасига қараб, келишилган нормаларнинг қолган 50 процентига камайтирадилар.

б) атом, водород қуролини ва ялпи қирғин қуролининг бошқа турлари тамомила тақиқланади, ана шу қурол турларини ишлабчиқариш тўхтатилади ҳамда бу қуроллар давлатларнинг қурол-яроғлари қаторидан тамомила чиқариб ташланади; мавжуд атом материалларининг ҳаммасидан фақат тинч мақсадлардагина фойдаланилади.

Бу тадбирлар қурол-яроғларни ва қуролли кучларни камайтириш юзасидан 2-нчи модданинг (а) бандида кўзда тутилган тадбирлар амалга оширилишидан кечиктирилмай тўлиқ равишда амалга оширилиши керак, шу блан бирга, қурол-яроғларни ҳамда қуролли кучларни ва ҳарбий иҳтиёжлар учун ажратиладиган маблағларни келишилган нормаларнинг қолган 50 проценти миқдорида камайтирилабошлаш бланоқ атом ва водород қуролини ишлаб чиқариш дарҳол тўхтатилади.

в) давлатлар атом, водород қуролини ва ялпи қирғин қуролининг бошқа турларини тақиқлаш, қуролларнинг ана шу турларини ишлаб чиқаришни тўхтатиш ва уларни давлатларнинг қурол-яроғлари қаторидан чиқариб ташлаш тўғрисидаги ҳамда қурол-яроғларни, қуролли кучларни ва ҳарбий иҳтиёжлар учун чиқариладиган маблағларни камайтириш тўғрисидаги конвенция (шартнома)нинг бажарилиши устидан контрольни амалга ошириш учун доимий халқаро орган та'сис қиладилар. Бундай халқаро орган контрольни амалга ошириш, шу жумладан, доимий асосда, барча давлатларнинг мазкур конвенцияни бажаришларини та'минлаш учун зарур бўлган ҳамда инспекция ўтказиш ҳуқуқига эга бўлади.

II. Франция блан Англиянинг 1954 йил 11 июндаги меморандумида «ядро қуролини ишлатишни тақиқлаш, бундан ядро қуролини агрессияга қарши мудофаа мақсадларида ишлатишгина мустасно қилиш» ҳақидаги таклифи мавжуд бўлганлиги муносабати блан Бош Ассамблея БМТнинг қуролсизланиш комиссиясига бу масалани ўрганиб чиқишни ва аниқлашни ҳамда ўз рекомендацияларини тақдим этишни топширади.

Кеча Бош Ассамблеянинг мажлис зали одам блан лиқ тўлган эди. Ассамблеянинг иши бошланганидан буён унинг мажлисларида ҳечқачон одам бунчалик кўп бўлмаган эди. СССР вакилининг нутқини эшитиш учун кўп мамлакатларнинг делегациялари мажлисга тўла состава келдилар. Деярлик ҳамма мамлакатларнинг делегатлари, шунингдек мажлисда ҳозир бўлган меҳмонлар Совет Иттифоқи тақдим этган резолюция проектига ўзларининг муносабатларини давомли қарсаклар блан изҳор қилдилар.

А. Я. Вишинскийнинг нутқи ва совет резолюциясининг проекти ғарбий мамлакатларнинг ба'зи делегатларида жуда катта таассурот қолдирди. Буни жумладан, шу факт кўрсатадики, Америка вакили Лодж ва Англия вакили Ллойд Ассамблея мажлисидан кейин шошиб-пишиб матбуот учун баёнот бердилар. Бу баёнотлар очиқдан-очиқ ана шу таассуротнинг кучини камайтиришга қаратилган. Америка ва Англия вакиллари совет резолюциясининг проекти янги муҳим таклифларни ўз ичига олганлигини э'тироф қилишга мажбур бўлганлари ҳолда, ўз баёнотларида совет резолюциясининг ба'зи моддалари гўё унчалик «равшан» эмас деб да'во қилдилар.

Англия вакили Ллойд совет резолюцияси проекти тақдим этилганлиги муносабати блан ўз нутқини 1 октябрьдан 4 октябрьга кечиктиришга мажбур бўлганлигини айтди.

Мажлис охирида Греция вакили — ташқи ишлар министри Стефанопулос сўзлади.

Жанубий Корея деҳқонлари ма'мурларнинг тадбирларига қаршилик кўрсатмоқдалар

ПХЕНЬЯН, 1 октябрь. (ТАСС). Корея Марказий телеграф огентлиги Жанубий Кореядаги Тоньян Тхонсин деган агентликка асосланиб хабар беради: лисинманчилар ҳукумати деҳқонлар ҳамма солиқларини тўлаб бўлганларидан кейин уларнинг қўлида қолган озиқ-овқат ҳисобига паст нархлар бўйича 278 минг сек (1 сек 150 килограммга баравар) дон тайёрлаш планини ишлаб чиққан. Бу тадбир Жанубий Кореядаги деҳқонларнинг жуда оғир аҳволни янада кўпроқ мушкиллаштиради. Броқ, деҳқонлар бунга қаршилик кўрсатаётганликлари сабабли 23 сентябрьгача шу доннинг атиги 22 проценти тўпланган.

ҲИНДИСТОН МАДАНИЯТ ВА САН'АТ АРБОБЛАРИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА БЎЛИШИ

Ҳиндистон маданият ва сан'ат арбобларининг Ҳиндистон соғлиқни сақлаш министри ўринбосари М. Чандрасекхар хоним бошчилигидаги делегацияси Ўзбекистонда бирнеча кун туриб, 2 октябрьда Тошкентдан Москвага самолётда жўнаб кетди.

Ҳиндистон сан'ат усталари Тошкентда икки концерт бердилар. Бу концертлар ғоят катта муваффақият блан ўтди ҳамда Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон Республикаси халқлари ўртасида узлуксиз мустаҳкамланиб бораётган маданий алоқаларнинг ёрқин ифодаси бўлди, совет-ҳинд дўстлигининг чинакам байрамига айланди. Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашлари четэл ашулачилари, рақкосlари ва музикачиларининг ижоди блан танишиб, чин қалбдан ҳурсанд бўлдилар. Уларнинг сан'ати меҳнатсевар ва қобилиятли ҳинд халқининг ҳаёти блан чамбарчас боғланган. Совет кишилари делегация а'золари орқали кўпмиллионли бутун ҳинд халқини, бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш учун зўр ғайрат блан курашаётган ҳинд халқини табрикладилар. Делегация номига республиканинг ҳамма жойларидан келган кўп хат ва телеграммаларда совет кишилари ҳинд халқининг вакилларига нисбатан ўз муҳаббатини изҳор қилдилар. Машинасозлар ва тўқимачилар, пахтакорлар ва чорвадорлар, олимлар ва студентлар делегация а'золарини меҳмонга чақирдилар, ҳинд сан'ат усталарининг келиши Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади, деб та'кидладилар.

Ҳиндистон маданият ва сан'ат арбоблари Тошкентда турган вақтларида шаҳарнинг маданий-оқартув муассасаларида бўлдилар, газламалар ишлаб чиқарилиши блан танишдилар. Делегация Калинин районидаги Сталин номли колхозга бориб келди.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги меҳмонлар шарафига қабул маросими ўтказди. Қабул маросимида республика пойтахти жамоатчилигининг вакиллари, фан, сан'ат ва маданият арбоблари ҳозир бўлдилар. Ҳиндистон сан'ат усталарига уларнинг Ўзбекистонда бўлганликларини ҳотирада қолдириш учун совғалар тақдим этилди.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги ўтказган қабул маросимида делегация бошлиғи М. Чандрасекхар хоним нутқ сўзлади. У Ҳиндистон маданият ва сан'ат арбобларининг самимий кутиб олинганликлари учун Ўзбекистон меҳнаткашларига қизғин ташаккур изҳор қилди.

— Биз Ўзбекистонда ўзимизни худди ўз юртимиздагидек ҳис қилдик, — деди М. Чандрасекхар хоним. — Шундай бўлишига сабаб бу ердаги табиат, архитектура ва халқнинг урф-одатлари бизга кўп жиҳатдан ўз ватанимизни эслатганлигигина эмас. Биз даставвал дўстлар блан ўраб олинганлигимиз учун ўзимизни худди юртимиздагидек ҳис қилдик. Делегация қайерга бормасин, ҳамма жойда биз совет кишиларининг бутун прогрессив инсоният блан биргаликда бутун дун'ёда тинчлик учун курашаётган Ҳиндистон халқига нисбатан энг яхши туйғу-ҳисларини сезиб турдик.

Аэродромда Ҳиндистон маданият ва сан'ат арбоблари делегацияси самимий кузатиб қолинди. (ЎзТАГ).

БИЛДИРИШ

Шу йил 4 октябрь кеч соат 8 да Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг тил ва адабиёт институти Ҳамид Олимжон номидаги Адабиётчилар уйида (Биринчи Май кўчаси, уй № 20) демократ шоир Аваз Ўтар ўғлининг 70 йиллигига бағишланган адабий кеча ўтказади.

Кечада шоир Ғафур Ғулом Аваз Ўтар ўғлининг ҳаёти ва ижоди ҳақида доклад қилади.

Қизиққан ўртоқларнинг келиши мумкин.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/Х да кундуз **Васса Железнова**, кечқурун **Юрак сирлари**, 5/Х да **Гамлет**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — театр коллективининг отпускага чиқиши олдидан сўнгги спектакльлар — 3/Х да кундуз **Сочи оқарган қиз** кечқурун **Фарҳод ва Ширин**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 3/Х кундуз соат 1 да **«Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий»** деган темада **лекция-концерт**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **катта цирк тамошалари**. Тамошалар кундуз соат 1, 4 ва кеч 8 да бошланади.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — янги ҳинд бадиий фильми **Дайди** (1-нчи серия).

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ХИВА», «УДАРНИК», ТЕЛЬМАН номли, КИРОВ номли — **Дайди** (1-нчи серия).

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси, № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136, Пропаганда бўлими — 157. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132 Секретарнат — 34048, Э'лонлар бўлими — 38142

Р 07552. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1478.